Всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

Видається у Сімферополі | №40 (143) Субота, 7 жовтня 1995 р. | Ціна 2000 крб.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Колектив редакції «Кримської світлиці» запрошує вас

НА ЧИТАЦЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ

яка відбудеться в Сімферополі 19 жовтня в приміщенні нашого часопису о 16 годині.

Запрошуємо до відвертої розмови про наші спільні справи. Вислухаємо ваші пропозиції щодо поліпшення роботи, як нам зробити газету цікавішою та злободеннішою. Про що б ви хотіли дізнатися з наших публікацій, яким ви бачите наш часопис у майбутньому!

Заходьте, чекаємо на вас.

РЕДКОЛЕГІЯ.

АКТУАЛЬНО!

ДЕРЖАВА — ЦЕ МИ?

Нарешті закінчилися парламентські канікули, і ми знову почули ріднесенькі голоси своїх обранців. Як у Києві, так і в Сімферополі наші «годувальники» почали шалено піклуватися про народ, якому, мабуть, доведеться взимку клацати зубами від холоду і голоду.

На всіх рівнях виконавчої влади слухаються питання про підготовку до зими. Усі констатують відсутність грошей у держбюджеті, палива для котелень. Бракує газу, електроенергії. Не ремонтуються тепломережі, дахи в житлових будинках. Пенсіонери не можуть придбати вугілля. Немає коштів, щоб запастися продуктами харчування для лікарень, дитячих садків.

Багато дечого не вистачає у нашому житті. Передусім — кадрів, здатних працювати на користь держави. Міняємо уряд, як рукавички, а ладу немає. Кожний наступний звинувачує попереднього, хоча сам нічого доброго зробити неспроможний. Нагорі пересідають з крісла в крісло, але від цих перестановок справи не поліпшуються. Звинуватять когось з високих чинів у розкраданні державного майна, а він в іншому вигляді випливає — головою якогось дивного концерну чи СП. І не діють у державі важелі задля приборкання службових зловживань. Якщо і є такі закони, то вони чомусь спрацьовують на користь шахраям. Ось, за словами шановного пана Григорія Омельченка, в закон про довірчі товариства після прийняття його на Верховній Раді хтось дописав кілька речень, що дали змогу безкарно обкрадати надто довірливих вкладників. На заяву Г. Омельченка у парламенті комуно-соціалістичні нардепи такий галас учинили, що стало зрозуміло: і тут винуватого не буде.

Дивно, як швидко «виросли» наші депутати. Не маючи юридичної чи економічної освіти, вони стільки зауважень по кожному параграфу вносять, що від первісного задуму науковців, які готували закон, нічого не лишається. Мимоволі схиляєшся до думки, що вони, м'яко кажучи, заангажовані певними структурами. І так — з гори до самого низу. А на запитання: хто конкретно довів країну до катастрофічного стану? — ніхто не відповідає. Голос волаючого в пустелі. Та й кому відповідати, якщо при владі та ж чиновницька рать, хіба що лиш сховавши в кишеню червоний партквиток, а не як вони кажуть, «так звані» демократи.

Хоча деякі метаморфози відбуваються, комуністична ідеологія змінюється з точністю до навпаки. Невідомо куди поділася непримиренність жо приватної власності — всі ліві сьогодні підтримують «багатоукладну» економіку, тому що встигли прихватити для себе неабиякі шматки народного добра. Правою рукою голосують за соціалістичний захист зубожілих верств населення, а лівою набивають власні засіки, що такі ж бездонні, як колись казали про державні засіки СРСР. За принципом: скільки не клади — все мало.

Що ж до народу, то його зовсім замордували. Отруїли імпершовінізмом та комуністичними побрехеньками, відучили за сімдесят з гаком років працювати на себе, а не «на дядю». Охочих заснувати своє діло небагато. У фермери селяни не дуже рвуться. І не тільки тому, що умови не ті, а позаяк доведеться горбатитись до сьомого поту. Поговоріть з механізаторами чи тваринниками — вони відверто розкажуть, що сьогодні навіть при мізерній платні їм вигідніше працювати і красти в колгоспі чи радгоспі.

Ніхто нічого не виробляє. На підприємстві, що давно лежить на боці, також усе розкрадено. А відпустки без оплати його робітники використовують для поїздок до Туреччини чи ще кудись, щоб перепродати закордонне шмаття, десятикратно накрутивши ціну.

Сидить такий, з дозволу сказати, підприємець у «комку» чи на базарі, обставлений шоколадками, жуйками, іноземним пивом, горілкою, та ще й вважає, що він добру справу робить — теж «народ годує». Насамкінець годує безкінечними хабарями армію тих самих чиновників та їхній кримінальний підрозділ — рекетирів. За дозвіл торгувати. При тому нічого не сплачуючи до бюджету навіть за наявності електронно-касового апарату. останній у «комках» стоїть «для годиться», хоча їх щодня відвідують податкові інспектори з міліцією. А там, де ще залишилась, так би мовити, державна торгівля, взагалі біс ногу зламає.

Аби вижити, кожен намагається обдурити когось. А всі загалом — державу. Чи власники різноманітних АО, страхових компаній, довірчих товариств, чи самі їхні вкладники — щоб на дурницю заробити капітал, іменований дивідендами. До того ж лають державу, що вона неспроможна захистити свій народ. Ніякої емісії не вистачить, щоб забезпечити подібний «добробут».

Від такого ледащого й кримінального «суспільства» треба рятувати саму державу, бо вона більше не витримує нахабства й байдужості свого народу. Не врятують її ніякі контролюючі органи, що день-у-день створюються при Президенті чи при місцевій владі. Не вміємо, краще сказати, не хочемо бути відповідальними перед собою і перед нашою багатостраждальною Ненькою, яку готові продати з молотка — чи в Росію, чи в іншу кабалу, де б дали ковбаси по 2.20. Наспіваємо зп'яну її пісень, а потім знову підемо грабувати. Ще не все ж бо розграбовано.

Вирує політичне життя: що у Києві, що в Сімферополі. Пишуть для нас з вами конституції. Збираються запитувати на референдумі, згодні ми чи ні з головними законами, за якими жити далі нам та нашим нащадкам. Тим часом нам з вами, громадяни України, жити все важче та важче...

Тетяна УСПЕНСЬКА.

смт. Роздольне.

ПРОБЛЕМИ АВТОНОМІЇ РОЗВ'ЯЗУЄ ДЕРЖАВА

У Кабінеті міністрів України під головуванням віце-прем'єр-міністра Василя Дурдинця відбулася оперативна нарада, на якій обговорювався хід виконання постанови уряду «Про заходи по вирішенню політико-правових, соціально-економічних та етнічних проблем у Автономній Республіці Крим».

Як відомо, згадана постанова з'явилася у зв'язку з недавніми надзвичайними подіями в окремих регіонах Криму. Тоді Президент України Леонід Кучма видав указ, в якому дав гостру оцінку багатьом недолікам у роботі виконавчих та правоохоронних структур півострова. Перша урядова комісія, котра за дорученням Президента мала вивчити ситуацію і представити програму вирішення назрілих проблем автономії, спрацювала не на повну силу. Тому за рішенням президії Кабінету міністрів велика група представників міністерств і відомств півострова півтора місяця тому працювала в Криму. Спільно з членами уряду Автономної Республіки Крим комісія підготувала план першочергових заходів по нормалізації ситуації на півострові. Як зазначив В. Дурдинець, характерною особливістю цього важливого документа є його чітка конкретність і персоніфікація відповідальних за виконання. У свою чергу, аналогічну постанову прийняв і уряд Автономної Республіки Крим.

На нараді представники міністерств і відомств звітували про виконану роботу. Особливо прискіпливо аналізувалася робота правоохоронних органів Криму.

— Закладено початок широкої і постійної співпраці центральних і місцевих органів державної влади, — сказав В. Дурдинець. — Підстав скаржитись, що центральний уряд недооцінює соціально-економічну напругу на території Криму, немає — держава робить усе, що може.

Олександр БІТТНЕР.

Головний агроном сільськогосподарського підприємства «Україна» Іван Миколайович Нейков буває зупиняється біля польової межі, виходить з автомобіля і милується рівними, мов під шнурок, рядами посівів, що тягнуться аж до обрію.

— На цьому полі працював Анатолій Миколайович Жалоба, це його почерк. Ні з ким не сплутаєш, — каже агроном задоволено.

Про механізатора Жалобу в «Україні» говорять з повагою, називаючи неперевершеним майстром своєї справи. Анатолію Миколайовичу присвоєно звання кращого механізатора Красногвардійського району.

Вмік родина Жалобів цінувати землю і труд на ній. Дорогою батька пішов і син Олександр.

На світлині Володимира Баранова Анатолій Миколайович ЖАЛОБА.

Міжнародні контакти

На семінар з проблем охорони навколишнього середовища, який пройде з 18 по 20 жовтня в Гаазі (Голландія), запрошені представники ВМС України. Його учасники мають намір обмінятися думками з проблем, що існують, а також розповісти про те, як вирішуються завдання охорони навколишнього середовища військово-морськими силами зацікавлених держав.

А командувач ВМС України віце-адмірал Володимир Безкоровайний отримав запрошення від командувача ВМС США адмірала Д. Бурда взяти участь у Міжнародному військово-морському симпозіумі, який проходитиме в Ньюпорті (США) на базі військово-морського коледжу з 5 по 8 листопада. На симпозіумі, куди запрошені й представники військово-морських сил інших держав, намічається розглянути проблеми, пов'язані з морем і діями військових на ньому.

Наш кор.

ДЕЩО ПРО КОНСТИТУЦІЮ І ПРАПОРИ

«Депутати ВР України і ВР Криму готові обговорити положення нового проекту Конституції Автономної Республіки Крим, готові робити нові кроки назустріч одне одному і йти на нові компроміси», — заявив у розмові з журналістами спікер Кримського парламенту Євген Супрунюк. Він сказав, що друге читання проекту Конституції автономії відбудеться на пленарному засіданні 11 жовтня. До цього Є. Супрунюк хоче провести додаткові консультації з фракціями, а потім виїхати в Київ разом з членами Конституційної комісії Криму і обговорити спірні питання з керівництвом України.

Спікер підкреслив, що прем'єр-міністр уряду Автономної Республіки Крим Анатолій Франчук, у свою чергу, обговорюватиме розмежування питань відання між Києвом і Сімферополем з Президентом Леонідом Кучмою.

Є. Супрунюк зауважив, що під час попередньої дискусії депутати ВР України висловили заперечення проти підпорядкування силових структур, зокрема Служби безпеки Криму. Він сказав, що депутати ВР України, однак, погодилися з тим, що потрібно обговорити список посад, кандидати на які призначаються або ВР Криму: або за погодженням з нею. Серед таких посад ВР Криму, хотіла б бачити перших осіб у керівництві кримської міліції і міністерства юстиції півострова.

Є. Супрунюк акцентував увагу журналістів на тому, що, на його думку, дискусії по Конституції Криму матимуть багато проблем, зокрема, «поки сторони йдуть від обговорення таких важливих питань, як громадянство Криму, статус Криму, порядок взаємовідносин між Києвом і Сімферополем».

Спостерігачі вважають, що на вимогу ряду депутатів сесія на своєму найближчому засіданні може повернутися до питання «Про символіку у будинку ВР Криму». Як уже повідомлялося, в день відкриття третьої сесії у залі засідань поряд з прапором автономної республіки майорів державний прапор України. Над будинком же Кримського парламенту, як і раніше, — лише прапор Криму, що викликає незадоволення українських і кримськотатарських партій та рухів півострова. До речі, ВР Криму — єдина державна структура автономної республіки, над будинком якої не вивішений державний прапор України. У Севастополі за рішенням місцевих властей над будинками міської і чотирьох районних Рад міста майорять лише українські прапори. Кримські прапори у серпні нинішнього року були зняті, оскільки Севастополь не входить до складу автономної республіки і підпорядковується безпосередньо Києву.

Наш кор.

ПЕРЕДПЛАТА-96

ТИЖДЕНЬ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» В ШКОЛІ

Дивна річ! Як і кожна школа, щороку проводимо безліч різних «тижнів», місячників (дорожнього руху, збору металобрухту, макулатури і т. д.), однак такого піднесення і хвилювання, з яким пройшов «Тиждень «Кримської світлиці», не пам'ятаю. Бо то було справжнє свято українського слова. Саме воно стало головною дійовою особою цього небуденного заходу.

Спочатку на загальношкільній лінійці, в понеділок, дирекція школи оголосила план «Тижня». В ньому було розписано кожен день: що, де, коли?

Вівторок: бесіди в усіх класах та на батьківських зборах (вони проходили якраз цього дня) про єдине в Криму всеукраїнське україномовне видання — «Кримську світлицю».

Середа: уроки позакласного читання з літератури в старших класах з оглядом художніх творів, надрукованих у «Кримській світлиці».

Четвер: вікторини, конкурси в шкільній бібліотеці — хто краще знає українських письменників Криму?

П'ятниця: читацька конференція «По сторінках «Кримської світлиці».

Субота покликала учнів, учителів та батьків на тематичний вечір «І оживе українське слово на кримській землі!»

Не переказуватиму докладно зміст кожного дня, зупинюсь на останньому.

Просторе фойє школи прикрашене квітами, стінгазетами, яскравими плакатами з прислів'ями про рідну мову. В центрі — великий планшет із шевченківськими словами: «Ну що б, здавалося, слова... Слова та голос — більш нічого. А серце б'ється — ожива, як їх почує!» На столику — підшивки «Кримської світлиці» з дня її видання. Учителі Г. С. Мукомел, К. М. Маляренко, автор цих рядків роблять огляд публікацій з «Кримської світлиці», коментують «Закон України про мови», згадують, у яких муках народжувалась незалежна Україна. Далі були безсмертні українські народні пісні і танці, відгадування загадок, конкурс юних читців. Декламувались, зокрема, поезії про мову М. Рильського, П. Тичини, Д. Павличка, Д. Кононенка, Д. Білоуса...

Тиждень «Кримської світлиці» ніби рентгеном висвітлив і неприємний факт: чимало дітей, батьків і навіть педагогів вперше почули про «Кримську світлицю». Не будемо все звалювати на специфіку Криму, де, мовляв, зневажають нашу мову. Гадаю, винні передусім ми, вчителі-словесники. Володіємо багатим джерелом духовного озону — єдиною на півострові україномовною газетою з гарячими, як саме життя, публікаціями і так неуважно послуговуємося ними в повсякденній роботі!

Насамкінець хочу сказати: вчителі-україністи нашої школи здобули, хоч і маленьку, та все ж перемогу. «Тиждень «Кримської світлиці» наближався до фінішу, а вже двоє односельців передплатили її до кінця цього року. І найважливіше те, що весь тиждень учні прилучалися до нашої невмирущої мови.

До речі, в сусідній середній школі села Жовтневого вчителька української мови і літератури Олександра Іванівна Білаш такі «Тижні» проводить другий рік. Вона домоглася, щоб «Кримську світлицю» передплатила шкільна бібліотека, учні передплачують два примірники вскладчину. Читають у класах, тоді вивішують у школі на спеціально обладнану вітрину — нехай читають усі! Що ж, приклад, вартий наслідування.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ, директор Прудівської школи Совєтського району.

Від редакції: добру справу роблять вчителі та учні Прудівської та Жовтневої шкіл Совєтського району, передплачуючи, читаючи та пропагуючи «Кримську світлицю». Було б непогано, якби почин цих педагогічних колективів активно підтримали й інші школи в усіх районах та містах Криму.

До того ж, на такий «Тиждень» чи, можливо, просто «День «Кримської світлиці» в школі, бібліотеці, районі, місті могли б, завчасно попереджені, приїхати й творчі працівники редакції, розповісти про плани колективу, вислухати побажання читачів щодо поліпшення якості газетних публікацій.

ДО 50-РІЧЧЯ ООН

4 жовтня в Сімферополі за ініціативи Кримського республіканського товариства міжнародних зв'язків відбулася конференція «Статутні положення ООН і можливості міждержавного співробітництва в сучасних умовах», присвячена 50-річчю Організації Об'єднаних Націй.

На конференції виступили Л. Горич — координатор програми ООН «Крим у сфері розвитку та інтеграції», В. Туа — представник місії ОБСЄ в Криму, І. Іванченко — віце-прем'єр уряду Криму, О. Рябков — заступник міністра торгівлі, депутат Верховної Ради Криму, Е. Малієнко — голова Кримського республіканського товариства міжнародних зв'язків.

Перед присутніми також виступили представники громадських організацій, державних установ, які проаналізували суспільно-політичну ситуацію в Криму, пропонували шляхи виходу з економічної кризи.

Ідеї допомоги депортованим народам, співробітництва та консолідації превалювали у виступах учасників конференції. Підкреслювалось, що тільки спільними зусиллями міжнародних, державних та громадських організацій можна досягти миру, злагоди та економічного відродження на нашому півострові.

На конференції прийнято лист — привітання Організації Об'єднаних Націй з нагоди її 50-річчя.

Наш кор.

ПРОЦЕС ПІШОВ

Як підкреслив нашому кореспондентові голова Фонду майна Криму Олексій Головизін, його відомство готує заходи по значному розширенню гласності процесу приватизації на півострові. З цією метою на одній з сесій ВР Криму передбачається розглянути питання про інформаційне забезпечення участі громадян Автономної Республіки у приватизаційних процесах. Готується вихід в ефір регулярних теле- і радіопередач, випуск спеціальних додатків до кримських газет, а також спеціальних випусків місцевої преси, радіо і регіонального телебачення. У структурі Фонду, який зараз реорганізується, зазначив Олексій Головизін, передбачена прес-служба.

О. Головизін також повідомив, що з 2.102.600 учасників приватизації вже одержали сертифікати і відкрили депозитні рахунки понад 780 тисяч жителів півострова. На приватизацію виставлено понад 190 державних підприємств.

Наш кор.

ДО УВАГИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Нашу газету не завжди можна купити в кіосках з різних причин, іноді її просто приховують у деяких кіосках, а потім списують. Передплативши її, ви не лише підтримаєте нас, а й зможете постійно спілкуватися з єдиною в Криму всеукраїнською громадсько-політичною і літературною газетою.

Передплатна ціна на півроку для кримчан — 180 тисяч крб., для передплатників за межами Криму — 240 тисяч крб.

Вартість одного екземпляра «Кримської світлиці» по передплаті значно менша за роздрібну ціну в кіосках «Союздруку».

ІНДЕКС ЧАСОПИСУ — 30553.

МИНИСТЕРСТВО СВЯЗИ УКРАИНЫ

АБОНЕМЕНТ на газету КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

30553 (индекс издания)

Количество комплектов

на 1996 год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда

(почтовый индекс) (адрес)

Кому

(фамилия, инициалы)

ДОСТАВОЧНАЯ КАРТОЧКА

ПВ | место | яитер

на газету 30553

(индекс издания)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

Стоимость: подписки руб. коп.; переадресовки руб. коп.; количество комплектов

на 1996 год по месяцам

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда

(почтовый индекс) (адрес)

Кому

(фамилия инициалы)

Євген ЛУПАКОВ: «РОСІЙСЬКІ КЕРІВНИКИ НЕ БАЖАЮТЬ ВИРІШУВАТИ ПРОБЛЕМУ ЧОРНОМОРСЬКОГО ФЛОТУ»

Останній безпардонний демарш російського президента Б. Єльцина, який у різкій формі безпідставно звинуватив українське керівництво у відходженні від раніше досягнутих домовленостей по Чорноморському флоту, і оперативна (звичайно ж — позитивна) на це реакція так званої Координаційної ради офіцерських зборів ЧФ — ніде не зареєстрованої і не передбаченої жодним статутом організації —: свідчать про небажання російської сторони реально вирішувати проблему розподілу флоту. Так вважає голова Спілки офіцерів ВМС України, народний депутат України, капітан 1-го рангу Євген Лупаков, якого я попросив прокоментувати ситуацію, що виникла довкола флотської проблеми.

— Вирішення проблеми Чорноморського флоту навмисне зволікається керівництвом Росії і тими її представниками, які є на сьогодні в Криму, в тому числі Координаційною радою ЧФ. Вони не зацікавлені у її розв'язанні, тому що, поки вона існує, поки існує Чорноморський флот з невизначеним статутом, російські військові мають чимало можливостей розкрадати все, що тільки з України можна вивезти через оцю «чорну дірку». До речі, нещодавно черговий десантний корабель Чорноморського флоту, повністю завантажений майном та іншими речами, невідомо якими (хоча їм відомо якими, думаю, вони звідси не мотлох вивозять) відбув із Севастополя до одного з російських портів. Але найголовніше, що це бойові кораблі, і вони не котролюються ні Службою Безпеки України, ні митниками. В цьому якраз і зацікавлені російські адмірали і генерали з московською пропискою. Зацікавлені в Москві також і в тому, щоб Україна не мала власного флоту.

— Як Ви ставитесь до тези, яку висувають керівники Чорноморського флоту: Україні, мовляв, власний флот не потрібен, бо російський Чорноморський може захистити інтереси України в Чорному морі?

— Ця теза висунута не тільки адміралами. Це одна з пропозицій президента Росії Б. Єльцина, викладена у його листі до Л. Кучми кілька місяців тому. Там якраз Борис Миколайович і пропонує захищати Україну на українській території за українські гроші, але російськими вояками. На мою думку, це нонсенс. У світі такого ніколи не було і бути не може. Це можливе тільки в тому випадку, коли після війни якась держава захоплена іноземними військами. Але, на щастя, Україна сьогодні є незалежною, тому на її теренах не повинно бути іноземних військ.

— І все-таки, на яких умовах, на Ваш погляд, погляд офіцера і депутата, може базуватися російська частина Чорноморського флоту на території України?

— Згідно з рішенням Верховної Ради України ще від 1991 року в нашій державі повинен бути розроблений закон про статус іноземних військ на теренах України. Нам вдалося домогтися, щоб це питання було піднято, і зараз Верховна Рада такий закон готує, він буде розглядатися у жовтні нинішнього року.

Нині на території України залишився лише Чорноморський флот, статус якого не визначено. Але, без сумніву, його статус потрібно визначати як іноземний, і в базах України можуть дислокуватися кораблі Чорноморського флоту Росії тільки на принципах ескадри, як базувалися кораблі колишнього Радянського Союзу в країнах Середземномор'я. Ескадра — в базі, а штаб — на кораблі. За користування базою і глибоководним портом Росія має сплачувати оренду згідно з міжнародними розрахунками — і тільки.

Землі в Росії вистачає, Сибір великий, тож все, що базується на суші, повинно бути негайно виведене за межі України. А що ж до перебування у Севастополі штабу та інших частин Військово-Морських Сил України, то навіть сама постановка питання про можливість їхнього перебазування звідси просто неприпустима. Тільки ворог українського народу може підписати документ про передислокацію штабу ВМС України із Севастополя. У цьому випадку молодий український флот не зможе стати на ноги і протягом десятиліття, а народу України його відродження обійдеться в сотні, а може, й більше, мільйонів доларів.

— Наскільки я знаю, до 31 грудня нинішнього року Чорноморський флот формально залишається під подвійним підпорядкуванням — українським і російським. Але після цієї дати його статус стає ще більш невизначеним. Що ж далі? Росія затягує переговори, тож до 31 грудня проблему Чорноморського флоту повністю так і не буде вирішено?

— Саме тому ми — група депутатів національно-демократичного спрямування — і наполягали на тому, щоб Верховна Рада України повернулась до цього питання. До 31 грудня ми просто зобов'язані прийняти закон, в якому щодо Чорноморського флоту буде, зрештою, визначено: що це за підрозділи, чиїх збройних сил і на яких умовах розташовані на наших теренах? Україна сама повинна визначити, що саме дислокується на її землі. І не потрібно чекати, що хтось там — Росія чи ще хто — прийде і навчить нас. Це наша земля, і ми самі будемо визначати і статус, і умови оренди, і все інше, що стосується російської частини Чорноморського флоту на території України. А не хочуть — вітер їм у вітрила!

Володимир ПРИТУЛА, керівник Кримської філії УНЦПД.

И ЭТОТ БОРИС НЕ ПРАВ

«Ныне писцы потеряли все меры и пишут, не только не стыдясь, но ниже не озираясь, и дерзновение невежества превзошло все меры».

А. П. Сумароков.

Статья с наукообразным названием «Национальные языки и развитие государства» («Слава Севастополя», № 177) принадлежит кандидату технических наук Борису Максимову. Речь в ней идет о так называемой «ползучей украинизации».

Давайте разберемся, где же автор видит ее в славном городе? Он заявляет, что имперская система общения — это не результат насильственной русификации. Позвольте, но против этого есть упрямые факты! Да, действительно, в царской России и за годы советской власти украинский язык не был утрачен. Но многие русские могут и не знать о пингвоциде мовы. Позволю себе напомнить только некоторые его позорные вехи. 1720 год — запрет Петра I на печатание книг на украинском языке, 1863 — запрет издания книг на украинском языке в Российской империи (валуевщина) 1895 — запрет детских книг, 1914 — указ Николая II о запрете украинской прессы, 1938 — постановление «Об обязательном изучении русского языка в национальных республиках СССР» (т. е. русский язык в Украине следовало изучать обязательно, а родной — хто захочет). Таков героический путь «добровольной» русификации не только украинцев.

Буффонада о «засилье украинского языка» нужна для шумового прикрытия ликвидации оставшихся украинских газет и классов, а касательно Севастополя с его 100 тысячами украинцев — и просто блокады открытия здесь украинской школы. Кстати, вот информация к размышлению для любителей употреблять слова «бандеровец» и «националист», а также тех, кто боится наступления на права национальных меньшинств в Украине: во Львове для 60 тысяч местных русских существуют 7 школ с русским языком обучения. Как говорят рекламисты, «почувствуйте разницу» между шовинистами Севастополя и националистами Львова...

Насчет пассажей о том, что украинский язык не является средством мировых коммуникаций и слабой возможности в областях наук национальных языков вообще. Знает ли Б. Максимов о том, что в Японии существует компьютерная сеть на японском языке, слышал ли он о таких странах, как Германия, Италия, которые сильны экономически и развиты культурно благодаря именно своим национальным языкам? В новообразованном Израиле возрожден «мертвый» язык. Не сдаст Б. Максимов экзамен на иврите — не быть ему гражданином этой страны. Так что же, израильтяне — националисты? В цивилизованных странах типа Франции с целью защиты нации существует языковая полиция. Да если бы таковые ее муниципальные филиалы были в городах Крыма, где «титульной нацией» являются русские, то многие газеты, в том числе одиозная «Российская община Севастополя», были бы запрещены за практику систематического насилия лексики и уродования синтаксиса «великого и могучего».

Кстати, применение техническим интеллигентом Б. Максимовым словосочетания «титульная нация» относительно Севастополя вряд ли корректно. Крымские татары не забыли, что Севастополь возник не на пустом месте — до этого здесь было татарское селение Ахтиар. Можно, конечно, и не знать историю края, занимаясь техническими проблемами, но то, что Россия разрушила до основания цветущий Крым — общеизвестно. Напомним, а кому-то, возможно, услышится впервые, что «нация — исторически сложившаяся, устойчивая общность людей» (Словарь русского языка С. И. Ожегова, 1988, стр. 320). Посему нет ни народа Севастополя, ни нации города, а есть население с 75% русскоязычных людей. Даже лицемерно говорящий о многовековой истории Севастополя, приложив это понятие к 1% аборигенов Севастополя согласно переписи 1979 года, не получит желаемого. Ассимиляция-с!

С 1926 по 1989 год русское население Украины увеличилось с 2,6 до, по некоторым оценкам, 11,3 млн. (4,2 раза), а украинское — после всех воссоединений! — с 23,2 до 37,4 млн. (в 1,6 раза). С одной стороны, это результат геноцида 30—50-х годов, а с другой — имперской политики «пусть живет москаль на Украине, а хохол — на Сахалине». Отрыв людей от своих корней, практиковавшийся во времена советского тоталитаризма, выплодил страшный биологический тип — так называемого советского человека, «совка», или, по выражению Ч. Айтматова, манкурта, лишенного не только души, а и рода-племени. Для него родина там, где можно набить желудок.

Вперед, к прошлому! — зовет автор, потому что, дескать, Москва — всему миру голова. Думаю, что призывы к мировому сообществу, которое говорит на 5500 языках, оставить их для песен и фольклора, общаться на языке межнационального общения, — русском, — выглядят по меньшей мере смешно, если не глупо.

Если уж мы привыкли жить в великой стране, то давайте посмотрим, что и кто мешает нам сделать великой страной Украину. И найдем себе достойное человеческое место в украинской державе.

Владимир НИКОЛАЕВСКИЙ.

г. Севастополь.

Відлуння події

НЕЗВОРОТНИЙ ПРОЦЕС

Розподіл Чорноморського флоту, зокрема його берегової інфраструктури, від мляв-воппинного переговорного процесу, схоже, переходить у площину практичних заходів. Навіть незважаючи на регулярні останнім часом вибрики командуючого ЧФ адмірала Едуарда Балтіна, котрий може собі дозволити на очах громадськості педве не витурити з трибуни на свято флоту колег з ВМСУ чи оприлюднити свою власну, відмінну від офіційної, думку щодо розподілу флоту.

Наприкінці серпня до Сімферополя приїхали українська і російська робочі групи щодо розподілу основної флотської бойової одиниці на суші — 126-ї дивізії берегової оборони. Спочатку у штабі 32-го армійського корпусу Збройних Сил України зустрілись керівники груп: заступник командувача військами Одеського військового округу генерал-лейтенант Сергій Чернилевський і начальник штабу берегових військ ВМФ Росії генерал-майор Володимир Тарасов. А вже наступного дня у клубі 100-го полку берегової оборони дивізії пройшло перше спільне засідання сторін у майже повному складі. На ньому узгодили план подальшої роботи з розподілу і прийому-передачі озброєння, військової техніки, запасів матеріальних засобів. Українську сторону, зазначу, представляли офіцери відповідних управлінь і служб штабу ОдВО і 32-го армійського корпусу, російську — представники центральних управлінь міноборони, ВМФ РФ та берегових військ Чорноморського флоту.

— Головне для нас, — сказав генерал-лейтенант С. Чернилевський, — узгодити облікові дані за станом на 3 серпня 1992 року, як це передбачено недавньою Сочинською угодою, і принципово відпрацювати ідеологію розподілу у співвідношенні 50:50. Нам потрібно приблизно 3—4 дні, аби облікові дані привести у відповідність. Тільки після цього зможемо перейти до поетапного прийому частин, підрозділів, майна дивізії.

За словами Сергія Володимировича (котрий, до речі, свого часу обіймав посаду заступника головнокомандуючого Західної групи військ з виведення і розформування військ і має певний досвід у цій копіткій справі), при нормальних умовах завершити розподіл 126-ї дивізії берегової оборони можна за 3—4 місяці. На його думку, якихось непорозумінь між сторонами не повинно виникнути, бо ці дні показали, що люди настроєні вирішувати питання доброзичливо і компромісно.

За подібну напаштованість висловився у розмові зі мною і керівник російської групи генерал-майор В. Тарасов.

Як на мене, втручань у роботу груп, комісій, політиків і громадських діячів на зразок колишнього президента автономії, а нині мешканця Москви Юрія Мєшкова чи «собирателя российских земель» депутата Держдуми РФ Костянтина Затуліна, котрі неодноразово радили найвищому керівництву Росії зберегти статус-кво 126-ї дивізії, все ж вдасться уникнути. Але чи не внесе сум'яття, скажімо, чиєсь бажання все-таки розподілити дивізійне господарство не по-братньому? З таким запитанням я звернувся до заступника начальника берегових військ ЧФ полковника Вячеслава Чорномурова.

— Ніякого приховування не буде, — запевнив він, — адже дивізія в полі зору військових спостерігачів західних держав, котрі регулярно (раз у 2—3 місяці) навідуються у Крим, аби проконтролювати виконання Договору про звичайні збройні сили у Європі.

Будемо сподіватись, що процес розподілу справді набере незворотнього і справедливого характеру. А поки що обидві групи планують найближчими днями розподіл 126-ї дивізії берегової оборони почати з 257-го танкового полку і 175-го інженерно-саперного батальйону, що дислокуються у селі Перевальне неподалік від Сімферополя.

За словами керівника української групи, обидві сторони будуть старатися звести бюджетні витрати на перевезення, перескладування техніки, боєприпасів і майна розформованого з'єднання до мінімуму. Тому українська частина господарства військового з'єднання, яке, до речі, до 1990 року перебувало у складі ОдВО, буде використана для потреб частин і підрозділів округу, що дислокуються на терені півострова. Російська ж вивозитиметься за межі України.

За цей час повинні остаточно визначитись і військовослужбовці, у якій країні служитимуть. Поки що їхнє волевиявлення, про що розповів командир дивізії генерал-майор Володимир Карпов, розділилося так: із 600 офіцерів і прапорщиків 90 звільнятиметься у запас, 30 готові перейти до Українського війська, всі ж інші продовжать службу у Росії.

Щодо військових містечок, що звільнятимуться, то певна частина з них перейде з розпорядження округу. Інша — місцевій владі.

Василь РОМАНІВ.

НАТО НЕ БУВАЄ ЗАНАДТО

Відповіді голови Руху В'ячеслава ЧОРНОВОЛА на запитання кореспондента «РУХ-ПРЕС» з приводу розширення НАТО

— Пане голово, як Рух ставиться до перспектив розширення НАТО на Схід за рахунок колишніх членів Варшавського Договору?

— Я хочу із задоволенням відзначити, що Рух був першим серед політичних організацій, який активно підтримав і ідею розширення НАТО на Схід, і співпрацю НАТО з Україною. Пригадую неоднозначну реакцію щодо цього навіть з боку деяких демократичних сил. Українська влада спочатку теж заперечувала ідею розширення НАТО, та потім — під час візиту Клінтона до Києва — вмить змінила позицію. Все стало на свої місця, процес пішов у належному напрямку: після «Партнерства заради миру» з'явилася індивідуальна програма співробітництва України з НАТО.

В перспективі, я думаю, Україна може навіть стати членом НАТО, але тільки в тому випадку, коли НАТО з оборонного блоку трансформується в систему загальноєвропейської безпеки. А до цього все йде.

— Чи не суперечить така позиція позаблоковому статусу України, проголошеному в Декларації про державний суверенітет?

— Декларація — це не остаточний документ, освячений назавжди. Ми можемо дещо змінити, ухвалюючи конституцію. Україні не треба буде змінювати позаблоковий статус. Це не буде вже військовий блок.

— Як Ви ставитеся до погроз Бориса Єльцина створити на противагу НАТО міні-варшавський договір у межах СНД!

— Абсолютно негативно. Ми це вже проходили. Я взагалі вважаю, що блокове протистояння не потрібне, воно просто шкідливе. Система спільної європейської безпеки виключатиме існування військових блоків.

— Чи не стане Україна у випадку розширення НАТО «санітарною зоною» між Заходом і Росією!

— Я не вживав би таких термінів, як «санітарна зона». Хоча не виключаю, що Україні судилося — стати своєрідним буфером між Росією з її Ташкентським договором та НАТО як блоком західних держав. Нам треба шукати свого напрямку. Довго так тривати не може. Нам треба орієнтуватися на Європу.

Андрій ДЕРЕПА.

Яковина в законі?

Негайної відставки в.о. міністра культури Миколи Яковини вимагають у зверненні до Президента Кучми молодіжні організації України. Документ підписали лідери Української студентської спілки, Центрального Союзу українського студентства, Спілки української молоді та Молодіжного інноваційного фонду. «Ми не розуміємо, як у правовій державі донині Яковина ігнорує рішення суду, а Президент України та Кабінет міністрів закривають очі на беззаконня державного службовця такого рівня», — говориться у зверненні.

Тим часом Старокиївський районний суд відкрив кримінальну справу проти в.о. міністра. Це викликано тим, що урядовець відмовився виконати рішення цього ж суду про поновлення Михайла Поплавського на посаді ректора столичного Інституту культури. Такі дії, на думку суддів, є злочином, передбаченим статтею 176 Кримінального кодексу України.

Рух-Прес.

ОТАК ЖИВЕМО

ПООБІЦЯЛИ КОМПЕНСАЦІЮ ВКЛАДІВ.

ЦЬОГО РАЗУ – З ПОЧАТКОМ ГРОШОВОЇ РЕФОРМИ

Пільговий порядок обміну грошових заощаджень громадян України в установах Ощадного банку та колишнього Укрдержстраху буде встановлено під час запровадження в обіг нової національної валюти — гривні. Саме таке рішення прийняла Верховна Рада, давши Кабінетові міністрів і Національному банку України відповідне доручення.

За словами голови парламентської комісії з питань фінансів та банківської діяльності Віктора Суслова, компенсація вкладів буде проводитися «частково і поступово». Компенсаційні виплати проводитимуться не лише по грошових вкладах в Ощадбанку, а й по цінних паперах колишнього СРСР — цільових облігаціях, сертифікатах і казначейських зобов'язаннях. Передбачається, зазначив Віктор Суслов, що пенсіонери та сім'ї, що мають дітей, отримають право на першочергове одержання виплат. До речі, пільговому порядку обміну грошових заощаджень громадян України в установах Ощадбанку та колишнього Укрдержстраху підлягають вклади станом на 2 січня 1992 року. На той час, за інформацією фахівців Кабінету міністрів, громадяни України мали грошові заощадження на сумму більш 125 млрд. крб. — 116,1 млрд. крб. в установах Ощадбанку, 7,4 млрд. крб. в установах колишнього Укрдержстраху і 2,3 млрд. крб. в цінних паперах колишнього СРСР. За час, що минув, за словами Віктора Суслова, рівень споживання цін зріс у 3708 разів, а здійснена протягом 1992—1993 років часткова компенсація цих втрат не зняла соціальної напруги в суспільстві.

До речі, торік було визначено, що компенсаційні виплати частково замінятимуться видачею додаткових приватизаційних сертифікатів, оскільки, за даними НБУ, неможливо забезпечити вказаний механізм платіжними засобами, позаяк загальний обсяг компенсації (457,9 трлн. крб.) перевищує як наявні (близько 120 трлн. крб.), так і розрахункові (виходячи з ВВП) обсяги грошової маси. Одначе, на думку експертів, ця ідея практично не знайшла підтримки у населення.

Верховна Рада України в черговий раз задекларувала свою прихильність до проблем своїх обранців, одначе досі не чути думки урядовців про «компенсаційне» рішення. До того ж, Ощадбанк поки що розводить руками, чекаючи, рішення згори. Отож, наскільки реальною буде компенсація, — покаже час.

Олексій БОРОДАЙ. (ПАН).

ФІЛЬМ ПРО УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ

Трагічні події «чорного вівторка», 18 липня 1995 р., ляжуть в основу майбутнього документального фільму, роботу по створенню якого вже веде телевізійна студія «Просвіта».

За словами голови Всеукраїнського товариства «Просвіта» Павла Мовчана, це буде перший в історії української церкви фільм, який ретроспективно окреслить історичний перебіг релігійних стосунків в Україні від пам'ятного липневого дня до хрещення Руси-України. Кінострічка під умовною назвою «Прощання з Патріархом» має на меті показати смерть і воскресіння української церкви, пошуки духовних витоків нашого народу через події на Софіївському майдані. У фільмі буде використано, зокрема, фото- та відеоматеріали, зняті 18 липня цього року, спогади очевидців та тих, хто постраждав.

Окрім того, «Просвіта» планує незабаром видати ще й книгу про поховання Патріарха Володимира (Романюка), до роботи над якою запрошує усіх свідків печального дня.

Алла РОМАНЧУК.

МАЙДАН СВЯТОЇ СОФІЇ У ВЕРЕСНІ 1995 РОКУ

Сумний і тривожний вигляд має зараз майдан Святої Софії у столиці нашої держави Києві. Всі, хто дивився по телевізору відеоматеріали про трагічні події під час поховання святійшого Патріарха Київського і всієї України-Руси Володимира (Романюка), досі носять у серці глибокий біль і обурення від тієї ганебної акції.

І сьогодні стоять перед очима страшні картини, коли озброєні жандарми «Беркута» по-звірячому б'ють учасників похоронної процесії, толочуть ногами державний прапор, розганяючи священиків і старенських бабусь. Ховаючись від людей за товстелезними стінами храму Святої Софії, вони за командою своїх зверхників у бронежилетах, з залізними щитами, мов на штурм неприступної фортеці, вибігають з раптово розчиненої брами і кидаються гамселити гумовими палицями учасників мирної процесії...

Вживаю слово жандарми не випадково. Коли створювалися загони «Беркута», гадалося, що з їхньою допомогою, нарешті, буде покінчено з безладдям в Україні, що рекетири не будуть чинити свавілля над беззахисними громадянами. Та ба, рекетири і бандити продовжують «править бал», а «Беркут» воює з похоронними процесіями і п'яненькими мужичками.

На другий день після трагедії можновладці і генерали будуть поспіхом і знервовано переконувати населення України в непорозумінні, що сталося на майдані, шукати того, хто дав команду на розправу з людьми, будуть звинувачувати екс-президента Л. Кравчука та неозброєних хлопців з УНА-УНСО, навіть кидати каміння у пастирів Української Православної Церкви Київського Патріархату. Розказували тоді казочки про те, що Софія Київська є історико-архітектурною пам'яткою і ніби ЮНЕСКО не дозволяє там ховати вищих релігійних провідників. От тільки пастири Московського Патріархату залишаються «чистими» разом с командирами загонів «Беркута».

Владні структури нам обіцяли розібратися у цих трагічних подіях і винних покарати, але досьогодні всі мовчать. Винних немає, якщо не рахувати тих хлопців, котрих в той же день, вирвавши з похоронної процесії, покидали за грати.

Напрошується законне питання: кому це потрібно? Щоб знову в усьому звинуватити незалежність і демократію!?

Але скажіть, коли і хто питав у державних чиновників: де ховати патріарха, митрополита чи просто священика? Я не знаю, чи віруючі питали у секретаря Кримського обкому партії, де поховати Сімферопольського і Кримського архієпископа Луку (Войно-Ясинецького), але знаю, що він похований у Сімферополі під стінами храму Всіх Святих, а не на Абдалі.

Святійшого Патріарха Володимира, який відсидів близько двадцяти років у таборах ГУЛАГу, власті хотіли поховати на цивільному цвинтарі — поруч з колишніми секретарями ЦК компартії України, які його загнали у ці табори.

А що б змінилося, якби влада не втручалася у справи церкви, як це записано у Конституції, і Володимира поховали у соборі Святої Софії? А нічому. Просто до храму Святої Софії ходило б ще більше людей, щоб віддати данину шани Святійшому Володимиру великомученику і першому православному Патріарху незалежної України. Поцікавтеся, де лежать видатні релігійні діячі в усіх цивілізованих країнах, і ви зрозумієте казочку, яку нам нав'язували державні діячі.

А київські, і не лише київські, миряни під глухі удари гумових кийків і задушливий чад газових балончиків «Черемха», всупереч «Беркуту» і чиновникам, видовбали на асфальті під самою стіною Софії могилу і поховали Святійшого Патріарха (див. середню світлину). І не тільки поховали, а й чергують біля неї вдень і вночі, щоб перешкодити київським можновладцям перенести прах туди, куди вони зволіють.

Під час цих трагічних подій на майдані загинули два християнина Володимир і Віктор, про що стверджує пам'ятна дошка (світлина праворуч), а на першій світлині — гасла, на яких кияни засуджують позицію православної церкви Московського Патріархату в Україні і вимагають суду над мером Києва Косаківським і генералом Будниковим, режисерами цього дійства.

Мої думки навіяні сумним виглядом, який мав історичний київський майдан у вересні 1995 р., через два місяці після поховання Святійшого Володимира.

Текст і фото Василя БОГУЦЬКОГО.

Київ—Сімферополь.

З ОФІЦІЙНИМ ВІЗИТОМ

У відповідності з планом співпраці військових відомств України і Болгарії з 12 по 16 жовтня з офіційним візитом в порт Одеси зайде фрегат ВМС Болгарії «Сміливий». Про це повідомив редакцію прес-центр ВМС України. Екіпаж фрегата складають 25 офіцерів, 45 старшин і 49 моряків. Похід очолюватиме командувач ВМС Болгарії віце-адмірал Христо Контров.

Передбачені зустріч з командувачем ВМС України віце-адміралом Володимиром Безкоровайним і візит командуванню Одеським військовим округом та керівництву міста. Запланована також широка культурна програма.

Візит здійснюватиметься на запрошення командувача ВМС України.

Інф. «КС».

ЄВРОПЕЇЗУЄМОСЬ!

Гумореска

Отже, те, про що так багато говорили політики, відбулося: Україна стала повноправним членом Ради Європи. За часів розвинутого соціалізму про подію такого масштабу «Правда» неодмінно вмістила б гучну передову статтю, а відділ пропаганди ЦК КПРС наказав би всім місцевим «правдочкам» передрукувати її. Зверху була б також команда обговорити цю подію на зборах партгоспактиву, в трудових колективах і вивчити її в гуртках політосвіти.

Сьогодні ж ніхто не бухкає в дзвони, більше половини населення, мабуть, і не чула про цю історичну подію, а та, що чула, то сприйняла її на одеський манір: а що ми від цього будемо мати? Зникнуть дорожнеча і неплатежі? Виросте зарплата? Не будемо взимку мерзнути і блимати каганцями? Ні, такого безплатного «приложенія» до рішення асамблеї Ради Європи не передбачається. Правда, знавці стверджують, що відтепер легше буде «вибивати» інвестиції і розв'язувати всілякі економічні проблеми.

Але ж в основному прийняття до Ради Європи не стільки дає, скільки вимагає. Вимагає цивілізовано задовольняти соціальні потреби людей, щоб не порушувалися права людини, щоб ми самі стали людянішими, щоб припинилося свавілля не лише державної бюрократії, але й торговельної братії, щоб нас не ошукували, не обкрадали, не ображали нашу гідність, щоб ми жили за законом, щоб він був однаковим для всіх. Одне слово, нам потрібно європеїзуватися.

А це означає, що у нас має бути такий же ефективний парламентаризм, як в Англії, такий же порядок і дисципліна, як в Німеччині, щоб була у нас французька ввічливість і галантність, шведська турбота про старих людей і дітей, щоб у нас було все, як в Греції, щоб вилизувалися тротуари, як в Швейцарії, щоб підстригалися газони, як в Шотландії, і щоб доїлися корови, як в Голландії.

За часів царювання Йосипа вусатого такий напрямок думок назвали б низькопоклонством перед Заходом. Але ж ще за фельдфебеля царя геніальний Кобзар заповідав, щоб ми чужого навчались і свого не цурались.

Якщо вже ми перейняли у них рекет і стриптиз, то чому б не повчитися корисним речам. І не тільки в переносному розумінні. Щоб наші товари були такими ж добротними і зовні привабливими, як їхні, щоб конкурентоспроможним був не лише український борщ, але й український телевізор, щоб Європа захоплювалася не лише нашим гопаком, але й нашим туристичним сервісом, щоб Південний берег Криму став таким же престижним, як блакитний берег Франції.

Один з відомих українських політиків сказав, що прийняття України до Ради Європи — це велика удача не тільки для нас, але й для самої Європи. Мабуть, в цьому є рація. Бо що ж то за Європа без широкополих українських ланів, без чарівної української пісні, співучої мови, високого мистецтва і багатовікової культури.

Та повернемося до сакраментального: а що це нам дасть? В повному асортименті не знаю, що воно нам дасть, але можна сподіватися, що настане такий час, коли без будь-якої візи ми будемо їздити до тещі в гості в Женеву, як тепер їздимо у Жмеринку.

Володимир ШАХНЮК.

З НОВИХ ВИДАНЬ

ПРАВО ЖИТИ

Нещодавно, виступаючи по українському радіо, Борислав Степанюк з пієтетом розповідав про те, як він сприйняв, узяв на озброєння, мов духовний меч, поезії Павла Тичини періоду Великої Вітчизняної війни, зокрема крилате, безсмертне — «Перемагать і жить». Я до цього встиг познайомитися з новою книгою Бориславa Павловича, яка вийшла до його 70-річчя, і несамохіть подумалося: та ж у підсумковій книзі нашого поета оця гранично ясно висловлена Тичиною півстоліття тому ідея — домінує. Саме так маємо діяти і сьогодні, коли «навколо все, як в пору сотворіння», «всі кола пекла й ні одного — раю». Збірка не випадково називається «На грані часу». Борислав Степанюк у нинішніх роздумах — болінням, звертаючись до України, без найменшої рисовки, від усього серця заявляє:

В перебігу руїнної епохи,
Що обпалила долю і мою,
Не похитнувшись вірою ні трохи,
Як син, перед тобою постаю.

То слушно мовлено: матір, вірні і Батьківщину, вибирати не можна. Але ж і синівське ім'я дається не напрокат. Як писав згаданий класик, «Не може не боліть дитина, коли щось в матері болить». В Україні ж нині болів — без ліку. Хоч стачило б, навроку, і одного:

...А над воскресним дивом
бованє
Чорнобиля закам'яніла тінь.

Є, однак, не менше лихо, що примушує серце сучасного поета бриніти болем, що про нього писав ще в давні часи Іван Мазепа, звертаючись до України: «...Не вкупі твої сини...» Про розмир між дітьми України читаємо і у вірші Б. Степанюка «Воскресіння»:

Стають на прю сини один
із одним,
Аж курява знялась од тих
завзять.

У збірці «На грані часу» опублікована поема «Так хочеться жить», присвячена бойовому подвигові легендарної Марії Педенко. Написаний в 1985—88 роках, цей твір, за словами поета, «ставить обеліскові знаки» тим, хто здобув таку пожадану, тяжку і немеркну Перемогу над фашизмом у Другій світовій.

Окрім згаданої поеми, тема війни щемливо розкривається в цілій низці глибоко ліричних віршів — «Біль пам'яті», «Батькова криниця», «Вогонь на себе», «Реквієм вогню», балади «Олег Кошовий», триптих «Хорольська яма», «На тему Аджимушкая» тощо.

«Вік прожить з печаттю вогневою» — це сказано не про когось там, а про власне тіло і душу, і слово солдата-ветерана сприймається як одкровення, як віра і заповіт.

Нарікаємо нині на порвання сув'язі поколінь. Але ж прочитаймо вірш «В дорозі» з посвятою «синові-солдатуй», — не все, навроку, втрачено, живе пам'ять із роду в рід, житиме, поки світу:

Твій батько, як і дід,
одного крою
Як і тобі, не дано інших прав:
Та ж вранішня зірниця, під якою
Ще предок наш,
Степан-козак стояв,
А нині ти в дозор
солдатський став.

Скажемо більше: поет віддав належне нашим родовим першокоренням, зболеній історії України — і тут аж ніяк не все складається так безнадійно, як хотілося б декому засвідчити перед світом.

Збірка «На грані часу» недвозначно підкреслює громадянську позицію автора, котрий, на відміну від декотрих своїх перевесників та й молодших колег, не страждає ностальгією за минулими десятиліттями, коли намарне було шукати України в Україні. Більше того, поет знаходить у собі мужність переглянути світоглядні засади, сказавши гіркі, але справедливі слова про «рабства новітнього порох».

Муза Бориславa Степанюка ніколи не тяжіла до гладкопису, я порівняв би його творчу манеру з мистецтвом дарованого теслі ачи заповзятого гармоніста заудайських сіл. Сповідь його численних поетичних книг вріані правдива і сувора, і тим більше вражають рядки, сповнені народопісенної чистоти й ніжності, як те маємо у віршах «Було в полі озеречко», «Пісня як доля», «Доганяючи райдугу» тощо.

У нашу добу, коли великими псевдоінтернаціоналістами сплюжено саме поняття дружби народів, Борислав Степанюк натхненно проспівав гімн братерству між народами, — розділ збірки «Здрастуй, Ала-Тоо» по праву можна вважати надбанням усієї нашої літератури, що уславилася «перевисанням до народів».

Було б зовсім непростимо обійти увагою інтимну лірику нашого поета, яка хоч і нерясно репрезентована в збірці, одначе про неї так і хочеться мовити — «все те, що на серце лягло». Пресимпатична поезія «Фотокартка», в котрій наяву постає і любов, і розлука, і гірка мудрість, нажита у плині літ.

Не треба причини шукати,
Ні докорів, ні виправдань:
Поставлена доля на карту,
Віддай, як належить, їй дань.

Віддамо і ми данину вдячності поетові за цілковито сучасну, своєчасну, бойову і ніжну книгу поезій, народжених на грані часу, в який нам випало жити. Кожному, хто познайомиться з нею, хто перейметься тривогами, болинням і надіями її автора, ми певні, заясніє «нового дня струминка золота». А це, либонь, означає немало, коли «ще на повній відстані мета». Добре все ж, що мета є, віриться, знайдуться і ті, кому «повну відстань» долати. Поезія у цьому стотрудному поході — не зайва ноша.

Микола БРАТАН.

м. Херсон.

Повертаючись до надрукованого

«ЧЕРЕЗ ВІКИ, ПЕРЕКАЙДАНЕНА...»

Готуючи літературні матеріали до Дня Незалежності України, мені хотілося на сторінках нашої газети саме в цей святковий день опублікувати яскраві твори саме тих людей, які чи не найбільше причетні до того, аби ця щаслива мить нашої Незалежності стала дійсністю.

З-поміж полум'яних поезій борців за незалежність України, таких, як поети Микола Вороний, Олександр Олесь, Грицько Чупринка, Микола Руденко, Василь Стус, я відшукав і два давні вірші, присвячені Україні, наших нині таких відомих, авторитетних політиків — депутатів Верховної Ради України Левка Григоровича Лук'яненка і Леся Степановича Танюка.

Одначе, як з'ясувалося пізніше, вірш Леся Танюка (а написаний він був 1963 року!) в посткомуністичні часи зазнав жахливого редакторсько-цензурного втручання, про що, на жаль, ми не знали, передруковуючи цього вірша з його збірки «Сповідь».

Адже ж, як відомо, комуністичні ідеологи були великими душнителями справжньої поезії, в якій пульсувала національна ідея, де зримо простежувались мотиви поступу за нашу омріяну Незалежність. О, як вони пильнували, як «підправляли» поетів і не тільки їх...

Прочитавши свого вірша, «відшліфованого» свого часу комуністичною цензурою, Лесь Степанович запропонував виправити ту колишню ганебну цензорсько-редакторську «правку» часів хрущовської відлиги, і подати вірш для читачів «Кримської світлиці» у його ПЕРВІСНОМУ вигляді, таким, яким він був написаний в лютому 1963 року, супроводивши своїм коментарем.

Отож пропонуємо до уваги читачів вірш Леся Танюка «Через віки, перекайданена» з його листом до «Кримської світлиці».

Данило КОНОНЕНКО,
редактор відділу літератури.

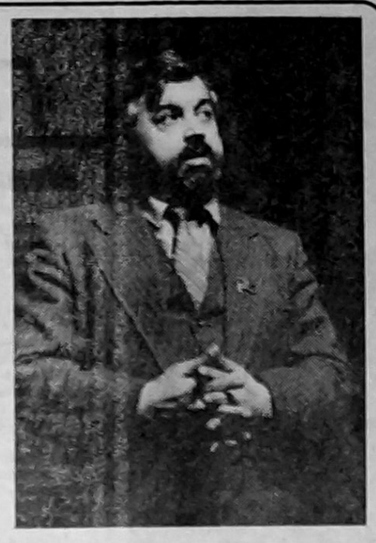

ШАНОВНИЙ ПАНЕ РЕДАКТОРЕ!

«Кримську світлицю» читаю, радію Вашими успіхами й разом з Вами переживаю Ваші втрати. Дякую за запрошення на співпрацю — охоче пристаю.

Відділ літератури та мистецтва, який ви очолюєте, чи не найважчий. Економіка ж бо й політика — речі «общедоступные», — водорозділ між Україною та антиукраїною в Криму починається, власне, з духовності, культури, історії. Бажаю вам усім наснаги й сподіваюсь, що все рано чи пізно ввійде в правове поле Закону й усвідомлення всіх кримчан (незалежно від національності) — українцями; так само як американцями вважають себе американські попяки, американські мексиканці, американські негри й американські українці.

Відповіді на запитання до словника «Шевченко й Крим», може, дам трохи пізніше. А тепер, подякувавши за публікацію у «Кримській світлиці» за 19 серпня 1995 року мого вірша «Через віки, перекайданена», хочу дати до цього деякий, цікавий сьогоднішнім читачам коментар, — про те, що робили з українською поезією у славетні роки хрущовської «відлиги».

Ви взяли текст мого вірша зі збірки «Сповідь» (видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь»), і я був вдячний, що 1968 року там вийшли навіть оці окрайці моїх поезій. Чому окрайці? Та тому, що 1963 року я подав дві свої збірки поезій — «Червона калина» та «Сповідь» до Одеси й до Києва; обидві їх «зарізали» «земляки з циновими гудзиками»; один з рецензентів угледів в «Червоній калині» (ескіз до цього видання, до речі, робила Алла Горська) «націоналістичні настрої» та «світову тугу». Пізніше Іван Світличний порадив подати зроблену з двох збірок одну — в «Молодь», і там вона вийшла — в «Арфі» (касета, в якій були представлені декілька дебютантів). Я вдячний редакторам з «Молоді», але хотів би, щоб читач сам порівняв варіанти — що було, а що вийшло друком.

Додам тільки, що у виданні вірш атрибутований «Москвою — 1963», хоча у Москві я працював лише з 1965 року, — очевидно, магічне посилання на «Москву» мало приспати пильність цензора. Оскільки ж вірш був відомий в Україні і навіть поширювався у списках (після того, як я зачитав його на зустрічі із студентами Львівського університету в лютому 1963 року, — ми саме ставили у Львові з Аллою Горською комедію Куліша «Отак загинув Гуска»; виставу заборонили), то опублікована редакція відрізнялася від Оригіналу, — як заєць від собаки. «За Мазепами» було замінено на «за свободою», «порепресованих дідів» обернулося на «моїх нескорених дідів», «потріскана філософійка комунізму» перетворилася на якісь умовні «філософійки» у множині, випало кілька строф — про мову, про Сталіна, про Соловки й Магадани, а «дріт СРСР» обернувся на «коло радісних сестер».

Між іншим, «порепресовані діди» — то наслідок нашого пошукового походу (Алла Горська, Василь Симоненко і я) на те місце, яке нині зветься Биківнею; серед биківнянських жертв — і мій рідний дід Юрій, розстріляний 20 листопада 1937 року...

Отож хотів би, щоб Ви знайшли в газеті місце й надрукували ще раз те, що вже було друковано 19 серпня — з оцим оригіналом, який, хвалити Бога, зберігся.

Передруковую справжній текст цієї поезії.

Лесь ТАНЮК.

. . .

Через віки, перекайданена.
Як стяг, чуприну несучи,
Йшла Україна — за Богданами
І за Мазепами — вночі.

Її сікли в кривавий ростбіф.
Батожили — чужі й свої.
І продавали — оптом й вроздріб,
Обез'язичену — її.

Вона палала — і Сибірами
Вростала в днів нових прелюд.
Мої діди ходили з лірами —
Сліпі водили зрячий люд.

Де воля, вкрадена зненацька!
Де наша віра! Є вона!
Де круто зварена козацька
Гречана каша з казана!

Мені б дала та каша сили
Знайти хоч залишки слідів —
Хоча б спресовані могили
Порепресованих дідів!

Мені б вогню того —
як блискавка
Я б в комунізмах ним світив,
Щоб філософійка потріскана
Не липлла до нових світів.

Щоб філософійка усталена
В своїй з'яловленій борбі
Не все звела до культу Сталіна,
А щось лишила і собі;

Щоб Соловками й Магаданами
Не обернувся знов наш день.
Щоб Україна розкайданена
Цвіла троєндами пісень.

І щоб козацька наша нація
Пірвавши дріт еС-еР-еС-еР,
Пішла на свято конфірмації
По вулиці епох та ер.

Львів — 1963, лютий.

ШЕВЧЕНКО І КРИМ

КОРОТКИЙ СЛОВНИК

Продовження.
Початок у № 24—39.

Кониський Олександр Яків (1836—1900) — укр. письменник, історик літератури, педагог. Активний учасник громад. руху в Україні 2-ї пол. XIX ст. Автор патріотичної поезії «Боже Великий, Єдиний, нам Україну храни». За поширення «малоросійської пропаганди» в 1863—66 перебував без суду і слідства на засланні у Вологді і Тотьмі, пізніше часто звинувачувався за діяльність «проти православ'я і Росії». В підрадянській Україні його твори в 1930—50-х рр. не перевидавалися.

Справжнім дослідницьким подвигом К. стала його Шевченкіана: поезії «На смерть Тараса Шевченка» (1861), «На Шевченковому вечорі (26 лютого 1882 року)», численні статті та публіковані 1892—98 в «Записках Наукового товариства імені Шевченка» і часописі «Зоря» (Львів) розвідки, з яких постала найповніша для свого часу, науково вивірена біографія поета — «Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя» (т. 1—2, 1898—1901). Працюючи над нею, К. переглянув метричні записи у церквах на батьківщині Шевченка, відвідав пов'язані з його ім'ям місця в Україні, призбирав багато рукописів, копій архівних документів, звертався по допомогу до осіб, які знали Шевченка чи писали про нього. В 1893—97 переклав щоденник і чотири повісті Шевченка. Друкував статті про *М. Костомарова*, О. Марковича, *О. Афанасьєва-Чужбинського*. Прототипом одного з персонажів повісті К. «Юрій Горовенко. Хроніка з смутних часів» (1885) став кирило-мефодієвець Д. Пильчиков. У цьому творі є й кримські штрихи. 1895 працював у Сімеїзі над поетичним циклом «З скорбних пісень». 1896 в Алупці готував розвідку «Тарас Шевченко на другому засланні (17/29 жовтня р. 1850 — 2/14 серпня р. 1857)», уведену потім як окремий розділ до біографічної хроніки. Тоді ж написав оповідання «Ранком в Алупці» з присвятою *Л. Жемчужникову*. 1899—1903 видано чотиритомне зібрання творів К., третій том випускався 1900 в ялтинській друкарні М. В. Вахтіна, решта — в Одесі. — *Г. Р.*

Коні Анатолій Федорович (1844—1927) — рос. правник, літератор, громад. діяч. Знав і цінував творчість Шевченка. У спогадах про *М. Щепкіна* писав: «Я кілька разів був у нього — давнього приятеля мого батька, на 3-й Міщанській вулиці [в Москві], спухав його сповнені цікавості та глибоких артистичних зауважень розповіді, спогади і читання Шевченкових віршів. Заливаючись сльозами, декламував він по-малоросійському при мені улюблений вірш Шевченка «Пустка», що починається словами «Заворожи мені, волхве, Друже сивоусий!», і продиктував його мені». К. не раз приїздив на відпочинок до Ялти.

Батько К. — письменник і театральний критик Федір Олексійович Коні (1809—1879) — зустрічався з Шевченком у Петербурзі на літ. вечорах в *Є. Гребінки*, в 1841—43 редагував «Литературную газету» (додаток до «Русского инвалида»), в якій було вміщено схвальну рецензію на поему Шевченка «Гайдамаки». — *В. К.*

Кононенко Данило Андрійович (нар. 1942) — укр. поет і перекладач. Лауреат крим. премії ім. С. В. Руданського, 1995. Голова правління Крим. організації Спілки письменників України. В 1989—91 очолював Крим. товариство укр. мови ім. Т. Г. Шевченка. Автор ряду статей про Шевченка, чиї образи й мотиви використав у багатьох поезіях, зокрема в «Слові до кримських українців» (1992), та виданих у Сімферополі збірках «Квітучих соняхів оркестр» (1982), «З любові і добра» (1989), «Ми виростали з повоєнних років» (1995). Переклав поезії про Шевченка *Ш. Вереша, К. Жане, Б. Джимбінова, Я. Сіпакова, К. Камейши* та ін. Працює в «Кримській світлиці». — *В. Л.*

Корнієнко Василь Онисимович (1867—1904) — укр. маляр, графік, літератор. Навчався в Катеринославському реальному училищі. Влітку 1887 одержав виклик до приватної малювальної школи Макухіної в Севастополі. На дорогу та на прожиток у Криму губернатор дав К. сто карбованців — прибуток од впорядкованої ним виставки Корнієнкових малюнків. На початку червня 1888 митець подав екзаменаційній комісії свою картину «Кримські кольори». В липні, зразу ж після іспитів, К. одержує рекомендаційного листа до петерб. Академії мистецтв, яку закінчив 1896. Твори живопису: «Біля корчми» (1902), «В'їзд Богдана Хмельницького до Києва» (1904), ілюстрації до «Енеїди» І. Котляревського. Окремі жанрові картини і малюнки на теми народних дум видано листівками. Виконав портрет Шевченка (датується кінцем XIX ст.). В кінці 1904 київське вид-во «Вік» замовило йому виконання малюнків до Шевченкових поезій, але рання смерть художника не дала змоги реалізувати цей проект. Літ. спадщина К. малодосліджена. Відомі лише вісім його поезій, опублікованих у збірнику «Перша ластівка» (Херсон, 1905) та казка «Запорожський клад» (Катеринослав, 1918). Про митця написав біографічну повість «Василь Корнієнко» Василь Заремба (1979; перевидана 1992 під назвою «Чари»). — *М. Ч.*

Корнійчук Олександр Євдокимович (1905—1972) — укр. драматург. Академік АН УРСР з 1939. Лауреат Держ. премії ім. Т. Г. Шевченка, 1971. Займав високе становище в укр. парт. номенклатурі, п'ять разів — більше, ніж будь-хто з укр. письменників, — відзначався Сталінськими преміями. Написані в дусі офіційного соц. реалізму твори К., в т. ч. далекі від історизму п'єси «Загибель ескадри» (1934) і «Богдан Хмельницький» (1938), де йдеться про Крим, сьогодні не являють художнього чи пізнавального інтересу. К. був головним редактором творів Шевченка у трьох (1949) і десяти (1939—64) томах, до яких не потрапили «крамольні» поезії, редактура творів позначена свавільним втрученням у шевченківські тексти та іншими фальсифікаціями. — *Г. Р.*

Короленко Володимир Галактіонович (1853—1921) — рос. письменник, публіцист і громад. діяч. За походженням українець. Вчився в Рівненській реальній гімназії, де словесність викладав палкий пропагандист шевченківської творчості *В. Авдієв*. В «Історії мого сучасника» К. писав: «Враження, яке молодь мого покоління отримувала від знайомства з творами Шевченка, це — любов і захват». 1901 друкував у ж. «Русское богатство» біографічні матеріали про поета. Під час першого перебування восени 1889 в Криму, зв'язаного з лікуванням, К. жив у маєтку Карабах (тепер — Бондаренкове), невдовзі по виїзді написав оповідання «Омелян» і «Рибалка Нечипір», об'єднавши їх спільною назвою «В Криму». 1902, коли рос. академія не обрала *М. Горького* почесним академіком, К. приїхав у Ялту до *А. Чехова*, і обидва письменники відмовилися від звання академіків. 1907 написав статтю «Генерал Думбадзе — ялтинський генерал-губернатор», спрямовану проти дій ялтинської поліції. Ще більший резонанс дістала стаття «Побутове явище. — Нотатки публіциста про смертну кару», над якою письменник працював у березні 1910 в Алупці. В останній приїзд до Криму (серпень 1913) разом з іншими літераторами та художниками К. створив на кооперативних засадах дачне селище в Батилимані. Його дача збереглася до наших днів. — *В. К.*

Корсовецький Орест Іванович (нар. 1925) — укр. письменник. Учасник Другої світової війни (в 1943—45). Живе в селищі Чорноморському в Криму. Педагог за фахом, К. брав участь у постановках аматорських театральних колективів «Назара Стодолі» Шевченка з «Вечорницями» П. Ніщинського на Станіславщині (1949) та Вінниччині (1952). 1968 керував на Чукотці учнівським хором, в якому діти чукчів і евенків співали укр. мовою «Заповіт» і «Думи мої, думи». К. — автор поезій «Шевченківське свято» (1993) та «Скарби від Рильського» (1995). — *Д. К.*

Косинка Григорій Михайлович (справж. — Стрілець; 1899—1934) — укр. письменник. Один з кращих новелістів свого часу. За визнанням самого письменника, він виховувався під впливом народної пісні, шевченківського «Кобзаря» і творів *М. Гоголя*. Цікавився Шевченковими місцями в Україні, життям родинів поета. Ім'я автора «Кобзаря» згадується в новелах «Голова ходе» і «Товариш Гавриш». 1928 К. відлочував у Карасані; про його перебування в Криму розповідається у спогадах П. Панча «Нескінчена пісня». Життя К. обірвалося передчасно — 13 грудня 1934 його і ще 27 укр. інтелігентів розстріляно в енкаведистському підвалі в Києві. — *В. К.*

Костенко Микола Федорович (нар. 1913) — молдавський письменник. Автор літ. портрета «Тарас Шевченко» (1937), вірша «Шевченкова троянда». Переклав поему «Гайдамаки» і ряд поезій Шевченка (опубл. 1961). Приїздив у Крим. Вірш К. «Ялта в сніні» в перекладі С. Тельнюка вміщено у збірн. «Сад над морем» (Сімф., 1972). — *Г. Р.*

(Далі буде).

Автори словникових статей — Д. Кононенко, В. Кравченко, В. Латанський, Г. Рудницький, М. Чабан.

ВОЯК, ПИСЬМЕННИК, ПАТРІОТ

Нині, коли так прагнемо злагоди в Україні й, зокрема, порозуміння між посивілими учасниками ІІ-ї світової війни, які, здається, досі довойовують герць між собою (адже через нашу тривалу бездержавність були свого часу розведені долею по різних військових формаціях), — маємо можливість поцінувати досвід однієї унікальної ветеранської організації.

Називається вона так: Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії. Нещодавно автор цих рядків здійснив подорож цією державою, відвідавши двадцять п'ять відділів ОбВУ — від Лондона до Единбурга, — й був, без перебільшення, вражений політичною, громадською, суто житейською єдністю членів цієї організації. Спершу навіть не вірилося, що так, душа в душу, живуть і співдіють люди, частина з яких служила в УПА, частина — в Радянській Армії, ще частина — в Польській, ще частина — в дивізії «Галичина» тощо. Входять до Об'єднання як греко-католики, так і православні, як вихідці з Лівобережної України, так і з Правобережної. Усі вони називають один одного побратимами, для всіх для них єдиною матір'ю і найбільшою любов'ю була і є Україна. Саме завдяки цьому чудовому духу побратимства ОбВУ зробила дуже багато для захисту політв'язнів в УРСР, для усвідомлення європейцями справжньої сути політики Кремля, для збереження українцями на поселеннях національної ідентичності, нарешті, для допомоги жертвам чорнобильського лиха й підтримки державницьких сил в рідному краї. А хіба не зворушує до глибини душі, що багато з членів ОбВУ так досі й не взяли британського громадянства (а з ним і певних переваг у соціальному становищі), вважаючи себе **громадянами України** й багато десятиліть мріючи про паспорт з гербом-тризубом...

Я дозволив собі такий розлогий вступ лише для того, щоб читачі краще уявили, скільки праці потрібно докладати тим, хто стоїть на чолі цього Об'єднання, скільки натхнення й сил потрібно віддавати, щоб патріотизм і згуртованість членства були такими сильними. Очолює організацію майже десять років доктор юридичних наук Святомир Михайло Фостун, людина, яку добре знає все українство Заходу. Він обирався Генеральним секретарем Світового Конгресу Вільних Українців (а нині є членом Секретаріату СКУ), є Віце-президентом Світової Ради Українських Комбатантських Організацій, членом керівних органів багатьох інших установ діаспори.

Гадаю, що допомагає лідерові керувати ОбВУ, запалювати людей словом на активну громадську діяльність неабиякий публіцистичний хист С. М. Фостуна, його блискуче знання історії України і талант промовця. Чимало літ цей громадський діяч є головним редактором тижневика Союзу Українців у Великій Британії «Українська думка» і журнала-місячника «Сурмач» та «Відомості Митрополії УАПЦ у діяспорі». Заслужену славу С. М. Фостунові принесла і його письменницька праця. Прозаїком створено захоплюючі історичні романи «Плем'я непокірних», «Заїдуни степових когорт», «Над Галичем гримить», «Нас розсудить Бог», повість «Шляхами смерти» та інші творн. Відданість автора історичній тематиці є невипадковою. Народившись поблизу древнього Галича, де залишки оборонних укріплень і старі кургани дихають волелюбністю наших пращурів, С. М. Фостун уже змалку відчував у собі жагуче прагнення оборонити свободу Батьківщини. А відтак ще юним гімназистом вступив 1939 року до ОУН, включився в підпільну роботу. 1944-го молодого патріота заарештували німці, і від розстрілу чи концтабору його врятувало тільки те, що фронт стрімко рухався на Захід...

Відгомін тих змагань за волю України знаходимо і в публіцистиці автора, і в його прозі — зосібна в етюдах, дві збірки яких вийшли 1972 р. і 1993 р. в Лондоні під спільною назвою «Стежинами життя».

Повернувшися з Британії, де побачив у С. М. Фостунові передусім мужнього трударя, суворого аналітика, вимогливого організатора, я привіз з собою щойно згадану книжку його етюдів, почав її читати й — відкрив несподівано в моєму знайомому ще й напрочуд глибокого і яскравого пірника, автора своєрідних поезій у прозі. Сподаюся, читачі «Кримської світлиці» також відчують з кількох пропонованих етюдів лондонського письменника, як ніжно любить він рідну землю, щедру українську природу, взагалі все прекрасне на білому світі — і осінній ніжний ранок, і заповітні стежки дитинства, і високе призначення свого народу...

Є вельми обнадійливим знаком часу, що твори цього автора нарешті починають приходити до нас, сущих в Україні.

Юрій ПРИГОРНИЦЬКИЙ,
спеціально для «Кримської світлиці».

Лондон—Київ.

СВЯТОМИР М. ФОСТУН

ОСІННІЙ РАНОК

Росяний світанок холодний, наче лід, і тремтить прозорістю голубизни неба та пахне осінніми жоржинами.

Над землею висне баня погідної блакиті, а з-за пагорбів широкою червінню поволі займається обрій.

Ліс іще спить, закутавшись у ранню прохолоду, а пілейне патаття, впавши попогом на застояну воду в ставку, розкинулось широко, широко, аж ген під густе вербовіття.

За селом на посірілих стернях шарудить тиха осінь...

Серед піль губиться в далині потічок, а над ним дрімають старезні дуби, мов богатирі могутні, надівши золоточервоні мантії.

Крилиться обрійна даль, причепурившись у хвилююче сяєво сонячного ранку, і зливається з небовиддям.

Скоро ж зовсім поднє, а перегодя широколетними ключами летітимуть журавлі у вирій, тихо курлюкаючи:

— Кру... кру... кру...

НАЗУСТРІЧ РІДНІЙ ЗЕМЛІ

Я вдивляюся у далекі твої шляхи, Україно.

З далекої чужини цілую твоє чоло та вмиваюсь голубою дніпровою водою.

Глибина одвічних дум древнього Києва розтривожує мої мисли та несе мене назустріч рідній землі.

Десь за білими горбами степ пролиг сріблом кульбаби, запахом чебреця, і торкнувся засмаглого небосхилу.

Летить крилато ранковий світ, і підганяє мене квапливо ступати в росяну траву.

Йду стежиною, що в'ється між вербами, а кучерява калина спомин мені мережить про давно минулі роки. За калиною високі дерева, а за ними ген удалині ліси, що сповилися туманом і густою таємницею.

Гаї вмиваються світанковим росінням, а річка ще спить між зеленими берегами.

З-за дубів, поважних і обсілих, викочується золоте кружало сонця і приголубнює замріяні далі.

Вони ж пригортають мене, як сина.

Що рідну землю вітає у мріях, у снах...

МОРЕ

Люблю я море...

Як уранці сонце вмивається у ньому і золотить його безмежжя.

Вдень купається у ньому погідна небесна блакить, а крилаті горизонти до крайсвіту біжать.

Як береги колише тихий прибій, а втомлена вода зеленоцвіле каміння обмиває.

Над синеоддю метушливі чайки щохвилини злітають. Біля пристані гойдаються човни, а над ними вітрила лебедями розпялись.

Кричать, щучи в рейс, корабелі.

Люблю я море...

Як у буревійну горобину ніч воно кипить скаженими хвилями й люто гризе сполохані береги.

Як громогоноссям ревуть і бушують чорні бурхи й хижими вовками розбиваються об гострі скелі.

Як у портах ревуть тривожно сирени, а розгойдане громами небо крають сліпучі блискавиці.

Люблю я море...

Воно таємниці водосвіту відкриває безстрашним аванавтам.

Вже сьогодні — ще більше завтра.

БІЛА САМОТА

Невідомий простував на далеке верхів'я.

Перед ним розкинулася далека морська хвиляя, а довкола нього тут же була потемнена сірість, що скиглила до нього з дахів, дерев, зі стін старезних, позеленілих. Над ним спалися сивуваті хмари кучерявими рядами.

За домами котилася вниз до моря тяжка скельна твердь.

Її розбивали люто морські хвилі, й вона вмивалася щохвилини їхньою піною, білою та легкою, мов найлегше пухів'я.

Спотикався невідомий об покриті мохом каменюки, котрі лежали мертвяками, порозкидані безладно на пригір'ю, і губився він у глибокій тіні, що спадала рушниками з навислих хмар.

Проходив він містком, викладеним таким же сіруватим каменем, а під ним гриміла глибочінню рвучка річка. Вона бризкала водою та ловила з-поза хмар несміливий просвіт блакитного неба.

Щось невідомий вузькою доріжкиною, немаче пропиханочись у прочинене вузьке віконце. Крізь нього він бачив море, що мережилося зеленими гребенями, й білий світ на далеких горах.

Там злетів бурею сніговій і обблив гірські кам'янисті верхи.

Вони здригнулися та ще більше скам'яніли з холоду.

На них блукала гірка самота й вона торкнулася невідомого.

Чиста, холодна, мовчазна.

І страшна...

Готова прибити до землі й розіп'яти людську душу.

І зляканася невідомий.

Повернувся і швидко побіг у долину.

Бо там було життя і сміялася роздзвінно м'яка шовкова зелень.

Вслід за невідомим ішла біла самота.

Чиста, холодна, мовчазна.

І страшна...

МІЙ ДРУЖЕ

Як часто зустрічав я тебе, мій друже, на розкрилих шляхах життєвої мандрівки.

Коли в безмісячні темні ночі спалахували грозою пожежі й глухо гупали постріли, ти перебігав крутими яругами, а за тобою гналися сторожі чужого насилля.

Коли гриміла війна, ми з тобою ішли назустріч тривожній добі. Темна ніч була нашою любкою, а росяні досвітки свожили нашу втому.

Ми не були самі. З нами марширувала юна рать, не лякаючись кривавих ночей, ані громотуння гарматних вибухів.

Твою волю, мій друже, вороги розвішували на колючих дротах концтаборів, а життя твоє згоряло в непосильний каторзі.

Але ти вижив. Бо ти з покоління стійкого, як рідний чорнозем, твердого і непохитного, мов граніт.

І знову життя твоє кривавилось при кулеметному станку, в глибоких бункерах, у похмурих вязничних камерах.

Де ти, мій друже, тепер?

Не знаю...

Але вірю, що ми ще зустрінемося на рідних шляхах та вітатимемо волю, що буде народжуватися у буремних, грімучих днях.

МОЯ ВІТЧИЗНА

Моя Вітчизна — це сиводревнього Трипілля ратаї, і гомін безкрях степів, що в них прудкі тарпани з вітром у перегони летіли, а хижий барс танок виводив.

Це дрімучі столітні гаї, в яких сивоволосі жерці богів славили й Дива злобного проганяли в непрохідні лісові ізвори.

І стіни червлених щитів княжої раті, що орди зупиняла на степових безмежжях і воду пила шоломами зі синього Дону.

Моя Вітчизна — волелюбне чубате козацтво, що закурювало люльки на згарищах османських міст, намало крила польської гусарії і московським трупом устеляло конотопські поля.

Моя Вітчизна — це зов предківської крові, що тривогою горне юні серця й молодість буйноголу кидає на штурми імперських арсеналів.

Це корогви молодих нескорених витязів, що творять нові сторінки історії.

Моя Вітчизна — це золотим збіжжям хвилююче землеморе, загуслі фабриками широколежні донецькі кряжі, кипучі міста, села в садах кучерявих, ліси зеленостінні, луги шовкові, срібнолентні ріки і верхів'я далеких замріяних гір.

Це п'яний розмай закавтчаної весни, лазурна блакить смаглого літа, журавлиний крик осінньої далі і снігом занесені Дніпрові кручі.

Моя Вітчизна — це чорноброві красуні, що палким коханням згорають у солов'їних ночах, і роздзвінна малеч, яка виростає буйним пишнокаттям.

Діди ж коси клепають.

Так, як колись бувало...

А сини й внуки чорновусі на джетах* у небозвіді гарцюють.

У космос літають і зорі в пазуху ловлять.

Така моя Вітчизна...

*) **Джет (англ.) — літак-винищувач.**

Публікація
Юрія ПРИГОРНИЦЬКОГО.

РАНОК У КРИМСЬКОМУ ЛІСІ.

Світлина К. ДУДЧЕНКА.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДИВОВИЖНОГО

Знаменита «Книга рекордів Гіннесса» відома всім. Таке видання готується до друку і в нашій країні. Книга містить багато цікавих і дивовижних фактів з життя людей та історії України, про явища природи й досягнення в науці і техніці, мистецтві і спорті України. Значне місце в ній відводиться Криму. Адже Крим — це найбільший півострів нашої країни, Арабатська стрілка — найдовша коса, тут можна побачити найвищий водоспад і проїхати найдовшим тролейбусним маршрутом. Ось кілька прикладів з майбутньої книги.

Найвище розташований населений пункт в Україні — село Випчина в Чернівецькій області — 1100 м над рівнем моря.

Найтриваліше перебування під землею. Лікар Юрій Чижмар у 1976 р. провів 28 діб наодинці в печері «Кришталевій» на Тернопільщині. У глухому гроті, на відстані близько 700 м від входу, зв'язок із зовнішнім світом він підтримував через телефон. Мета експедиції — вивчення психологічного та фізіологічного впливу на людський організм постійної температури, тиску, тиші та замкнутого простору. Це був перший у світі подібний експеримент у гіпсовій печері (попередні — у вапнякових).

Найшвидший птах в Україні — сапсан (див. світлину), якого ще називають мандрівним соколом. Нападаючи на якогось птаха, він мчить за здобиччю із швидкістю понад 300 км/год. В Україні гніздиться зрідка на Поліссі, у лісостеповій зоні, в Карпатах і Криму.

Найстаріша нотна книга, видана в Україні і взагалі у східних слов'ян двукарським способом, — «Ірмологіон». Її видрукував в 1700 р. в друкарні при львівській церкві Святого Юра «ісар» і «типограф» Йосиф Городецький.

Найменшим нотним записом музичного твору вважається композиція «Полонез Огінського», виконана майстром мікромініатюр Миколою Сядристим. Це — квітка хризантеми блідо-жовтого кольору діаметром 5 мм з 99 пелюсток, а на стеблі — листок з вигравіруваними нотами. Разом це складає близько 600 музичних знаків. Розмір листя не перевищує розмірів рисового зернятка, й прочитати ноти можна лише за допомогою мікроскопа.

Найстаріший науковець. Рекорд довголіття у науковому світі, вірогідно, належить Б. Я. Букреєву (1859—1961) — українському математику, основні праці якого стосуються теорії функції комплексної змінної, математичного аналізу, алгебри та геометрії. З 1889 р. був професором Київського університету, до ста років завідував кафедрою вищої геометрії університету, в 96 років написав підручник з вищої геометрії.

Найдавніша в Україні граматика під назвою «Грамматика доброглаголиваго еллинословенскаго языка» була видана Ставропігійською друкарнею Львівського братства у 1651 р. (див. світлину).

Найбільша кількість псевдонімів. О. Маковей користувався 56 псевдонімами, І. Франко — 99, О. Кониський — 141.

Найдовший псевдонім мав, вірогідно, Г. Квітка-Основ'яненко: «Любопытный Аверьян, состоящий не у дел коллежский протоколист, имеющий хождения по тяжебным делам и по денежным взысканиям».

Георгій МАЦЕНКО,
кандидат історичних наук,
головний редактор «Книги рекордів України».

Львів.

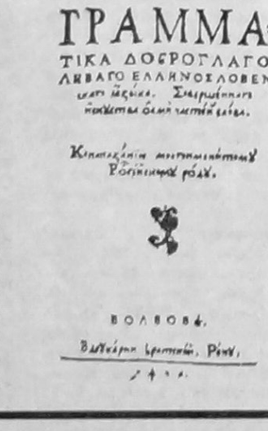

КРИМСЬКИЙ ШЛЯХ ДО МИРУ

Звичайний вислів — ходьба миру — сприймається як образний.

У вересні в Сімферополі було прокладено конкретний маршрут миру, який починався біля приміщення Верховної Ради Криму і пройшов по центральних вулицях міста. У такий спосіб міжнародний центр Шрі Чинмоя, при підтримці спортивних організацій Криму відзначив День миру ООН. Подібні акції відбулись в різних країнах, в багатьох з них взяли участь відомі спортсмени.

Протягом двох тижнів у Кримському краєзнавчому музеї демонструвалась виставка робіт Шрі Чинмоя, індійського філософа і йога. Твори цікаві тим, що виконані в стані розширеної свідомості. Займаючись духовною практикою, Шрі Чинмой виявив, що не може точно передати словами свій стан. Тоді він взяв у руки фломастер і пензль і спробував передати медитативну свідомість через сплетіння ліній або різнокольорові плями. Свій живопис він назвав «Джарна-Кала» (по-бенгальському «Фонтан мистецтв»).

Відомий громадський і духовний діяч Шрі Чинмой багато їздить по світу, зустрічається з політичними і релігійними лідерами різних країн. Своїми зусиллями по збереженню спокою Шрі Чинмой заслужив титул Посла Миру і Першої цілісної людини XX століття. До всесвітнього шляху Миру тепер додалися й кримські кілометри.

Павло СКОРИКОВ,
м. Сімферополь.

Фирма «ПРОГРЕСС-КРЕДО» ЛИКВИДИРУЕТСЯ

Все претензии принимаются в течение двух месяцев.

Администрация.

БАНКНОТИ США НОВОГО ЗРАЗКА

У першому кварталі 1996 року США введуть в обіг нову 100-доларову банкноту, дизайн якої буде трохи змінено. Зміни зроблено з метою внесення цілого ряду нових та модифікованих ступенів захисту, що дасть змогу випередити сучасну друкарську технологію щодо її можливостей для виготовлення підробок. Сполучені Штати не будуть вилучати з обігу або знецінювати існуючі банкноти, яких зараз знаходиться у обігу на загальну суму понад 380 млрд. доларів США, дві третини якої — за кордоном.

Нові купюри матимуть більший і зміщений вправо портрет, котрий залишатиме більше місця для розміщення водяного знака, що зображатиме того ж історичного діяча, матиме захисну нитку, що червоніє в ультрафіолетовому промінні, у них використано спеціальну фарбу та нові технології мікродруку. Нова валюта випускатиметься по одній номінації на рік, починаючи з 100-доларових банкнот у 1996 році. Купюри нового та старого зразків ходитимуть паралельно та матимуть однакову вартість.

За інформацією міністерства фінансів США.

ВИПУСК 124-й

Житомирський майстер композиції Борис Олександрович МОГИЛЕВСЬКИЙ плідно працює над задачами, в яких заставляються по кілька дамок або дамок з простими шашками. Його твори такої тематики помітно збагатили українську задачну композицію. Ось його нова робота.

Білі: дамки 5, 11, 19, 27, 38, 44, прості 7, 8, 12, 14, 30, 31, 32, 34, 40, 42; чорні: дамки 1, 10, 36, 45, 47, проста 41, Заставити дві дамки. 1. 19—28 10:2 (А) 2. 28—23 3. 44—50 4. 5—10 5. 27:4 6. 4:36 41—46 7. 10—5 8. 5:41 9. 50:6. А) 1... 10:35 2. 28—23 3. 11—6 4. 5—10 5. 38:15 6. 15:47 41—46 7. 10—5 8. 5:41 9. 6:50. Продемонстровано два цікавих симетричних фінали.

На діаграмі позиція сімферопольця Володимира Миколайовича САВИЦЬКОГО. Білі починають і виграють. 1. hg3, ef2 2. cd2 3. de3 4. e:c7. Або 1... de5 2. ed2 ef4 3. g:c3 ef2 4. de3 5. c:a3.

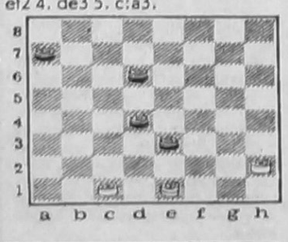

ПЕРШИЙ ТУР ПОДОЛАЛИ УСПІШНО

Після проведеного цими днями в Дніпропетровську першого туру клубного чемпіонату з настільного тенісу серед чоловічих команд вищої ліги лідирують «Авторитет» (м. Харцизьк Донецької області) — 10 очок, «Таврія» (Сакський район) — 9 і «Локомотив» (Запоріжжя) — 8.

27 жовтня «Таврія» зустрінеться в розиграші єврокубку з німецькими спортсменами. За наш клуб виступають майстри спорту С. Горшков, А. Зінов'єв, Д. Прокопцов і кандидати у майстри А. Некритий та А. Каулик.

Наш кор.

ПРОГРАММА ТЕЛЕВИДЕНИЯ

Понедельник, 9 октября

УТ-1

7.00 Анонс-клип.
7.05 Мир за вчера.
7.15 Гимнастика.
7.25 Анонс-сенс.
7.45 Доброе утро, Украина.
8.45 Экспресс-информ.
9.00 Студия "1 + 1". "Возвращение Арсена Люпена". 10 серия.
10.00 "Свічадо".
10.30 Телевидение о телевидении.
10.50 И только музыка.
11.10 "1 + 1". Мелодрама "Достаток" /Великобритания/.
13.00 УТН.
13.10 Баскетбол. Мужчины. Полуфинал чемпионата Европы. Украина-Румыния.
15.40 "Все — всем".
17.00 УТН.
17.10 Наше время.
17.15 М/ф "Доктор Айболит". 1 серия.
17.25 Х/ф "Самсон и Салли"/Дания/.
18.25 Южный гигант.
18.55 Музыкальная пауза.
19.00 "Старты надежд".
19.30 Бар "Черный кот".
19.45 Приватизация: опыт, проблемы.
20.00 УТН.
20.20 Олимп.
20.45 "Сенсация".
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.45 "1 + 1". Х/ф "Каменный крест".
0.00 Экспресс-информ.
0.15 Наше время.
0.20 УТН.
0.30 Фестиваль эстрадной песни им. К.Шульженко.

ОРТ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.15 "Тропиканка".
16.35 "Элен и ребята".
17.00 Джэм.
17.30 Семь дней спорта.
18.00 Новости.
18.20 "Тропиканка".
19.10 Час пик.
19.35 Киевская панорама..
20.00 Мы. В.Познер.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.50 Х/ф "Багз". "Электронные жучки". 2 серия /Великобритания/.
22.50 До и после...
23.45 "Твин Пикс".

УТ-2, КРЫМ-ТВ

17.45 "Люди Крыма".
18.00 ТНК.
18.20 "Крым спортивный".
18.50 Болгарские встречи.
19.10 В правительстве Крыма.
19.55 "Приватбанк".
20.15 Видеотекст.
20.25 Реклама.
20.30 "Санта-Барбара".
21.20 Реском профсоюз работников торговли.
21.35 "Деловые люди".
22.05 10 минут с доктором Ямпольским.
22.20 "Приватизация: опыт и проблемы". АО "Крымские вина".
23.00 "Крестьяне".
23.30 Ночной кинозал "Приватбанка". "Семья Харт на Диком Западе". Концерт.
1.15 Х/ф "Короли и капуста". 1 серия.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.30 Муз.микс.
18.45 Телегазета.
19.00 "Маримар" (9 серия).
19.30 Х/ф "Пять летних дней".
21.15 Телегазета.
21.30 Мир электронных развлечений.
22.00 Х/ф "Прах и кровь" (4 серия).
22.50 Муз. микс.
23.05 "По ту сторону закона".

Вторник, 10 октября

УТ-1

7.00 Анонс-клип.
7.05 Мир за вчера.
7.15 Агромагазин.
7.25 Анонс-сенс.
7.45 Доброе утро, Украина.
8.45 Экспресс-информ.
9.00 "Сенсация".
10.00 Доброго вам здоровья.
10.30 Эстафета.
11.00 Х/ф "Бешеная луна" /Великобритания/.
13.00 УТН.
13.10 Полдень.
13.55 Таврийские игры. "МО-ДО".
15.40 "Все — всем".
17.00 УТН.
17.10 Наше время.
17.15 М/ф "Летающий дом". 3 серия.
17.45 "Камерата".
18.15 "Доктор Айболит". 2 серия.
18.25 Д/ф "Музей Ханенко".
18.45 Наши современники.
19.10 Музыкальная пауза.
19.15 Приватизация: опыт, проблемы.
19.30 Бар "Черный кот".
19.45 Финансовое обозрение.
20.00 УТН.
20.25 Футбол плюс.
20.45 "Сенсация".
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.45 "1 + 1". Мелодрама "Леди Каролина Лем" /Великобритания/.
0.55 Экспресс-информ.
1.10 Наше время.
1.15 УТН.
1.25 Поет Ирина Билык.
1.45 Х/ф "Вилла "Орхидея".

ОРТ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.15 "Тропиканка".
16.35 "Элен и ребята".
17.00 ...До 16 и старше.
17.30 Семь дней спорта.
18.00 Новости.
18.20 "Тропиканка".
19.10 Час пик.
19.35 Киевская панорама..
20.00 Тема.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.50 Х/ф "Пять вечеров".
23.40 Москва — Кремль.
0.00 Новости.
0.10 Телешоу "50х50".
1.00 "Твин Пикс".

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 ТНК.
9.15 Окна. Новости.
9.30 Шоу одинокого холостяка.
9.50 Грани.
10.20 Звезды кикбоксинга.
10.50 Бизнес-форум.
11.20 Музыкальный мир.
11.30 "Санта-Барбара".
12.20 "Поэма Южной Чехии".
12.40 Школьный экран. "Песня о Роланде".
13.05 "Кенди".
13.30 Х/ф "Дубравка".
14.50 Окна. Новости.
15.00 "Тихий Дон". 2 серия.
16.50 Программа ТВ.
16.55 Прогноз погоды.
17.50 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.20 "Барев".
19.00 Воспоминание о дворце и культуре.
19.40 "Место встречи — Форос".
20.05 "Ялта. Октябрь".
20.15 Видеотекст.
20.30 "Санта-Барбара".
21.20 "Влтава" — чешское общество в Крыму.
21.30 "Киновек".
23.05 Трибуна депутатских групп.
23.25 Музыкальные новости.
23.45 Окна. Новости.
0.00 Компьютер Х.
0.30 Национальная лига профессионального бокса представляет.
1.00 СИТ.
1.15 Х/ф "Короли и капуста". 2 серия.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 "Параграф 21" — 105.
18.30 Муз.микс.
18.45 Телегазета.
19.00 "Маримар" (10 серия).
19.30 "Против течения" (5 серия).
20.20 Муз. микс.
20.30 Скворечник (повтор.).
21.00 Телегазета.
21.15 Х/ф "Даурия" (1 серия).
22.45 Муз. микс.
22.55 Х/ф "Террор на девятом пути".

Среда, 11 октября

УТ-1

7.00 Анонс-клип.
7.05 Мир за вчера.
7.15 Гимнастика.
7.25 Анонс-сенс.
7.45 Доброе утро, Украина.
8.45 Экспресс-информ.
9.00 "Сенсация".
10.00 Финансовое обозрение.
10.15 Останки.
10.50 Х/ф "Леди Каролина Лем".
13.00 УТН.
13.10 Д/ф "Титан".
14.00 "Гелена".
15.40 "Все — всем".
17.00 УТН.
17.10 Наше время.
17.15 "Доктор Айболит". 3 серия.
17.25 Хозяином на земле.
17.55 Игра в классики.
18.50 Хроника МВД.
19.05 Бар "Черный кот".
19.20 Приватизация: опыт, проблемы.
19.40 УТН.
19.55 Футбол. Чемпионат Европы. Словения — Украина.
21.50 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.35 Укрлотто.
22.45 "Сенсация".
23.45 Классик-премьер.
0.45 Экспресс-информ.
1.00 Наше время.
1.05 УТН.
1.10 Кристина Орбакайте.
1.50 Х/ф "Божья тварь".

ОРТ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.15 "Тропиканка".
16.35 "Элен и ребята".
17.00 Тет-а-тет.
17.30 Семь дней спорта.
18.00 Новости.
18.20 "Тропиканка".
19.10 Час пик.
19.35 Киевская панорама..
20.00 Авторская программа Э.Рязанова. П.Тодоровский.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.50 Футбол. Отборочный матч чемпионата Европы. Россия — Греция.
23.30 Пресс-клуб.
0.30 "Твин Пикс".

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 ТНК.
9.15 Окна. Новости.
9.30 Витражи.
10.15 Музыкальный мир.
10.35 Международное туристическое обозрение.
10.55 Музыкальные новости.
11.15 "Хочу еще.".
11.30 "Санта-Барбара".
12.20 Играют все.
12.40 Школьный экран. Ш.Руставели. "Витязь в тигровой шкуре".
13.10 "Кенди".
13.35 Национальная лига профессионального бокса представляет.
14.20 Музыкальный мир.
14.25 Родник.
14.50 Окна. Новости.
15.00 Х/ф "Д'Артаньян и три мушкетера". 1 серия.
16.25 Выход.
16.55 Прогноз погоды.
17.15 Видеотекст.
17.25 "Рідна хата".
17.55 "Два кольори".
18.30 Студия "Бриз" в ВМС Украины.
19.00 Афта хаберлери.
19.15 Мерабаньъз, балалар!
19.40 Актуаль мевзудаки субет.
20.05 Инсанлар ве такъдирлер.
20.30 "Санта-Барбара".
21.20 Видеотекст.
21.30 Бедий программа.
22.55 Бизнес-форум.
23.25 Автоновости.
23.45 Окна. Новости.
0.00 Национальная лига профессионального бокса представляет.
0.30 Прием по неличным вопросам.
1.00 СИТ.
1.15 Балет. Ч.Гарольд "Тщетная предосторожность". 1 действие.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.30 Муз. микс.
18.45 Телегазета.
19.00 "Маримар" (11 серия).
19.30 Муз. программа "Рэд Вэйв".
20.00 Полуостров.
20.30 Рынок недвижимости Крыма.
20.45 Муз. микс.
21.00 Телегазета.
21.15 ММЦ "Эрмитаж". Посланцы Эллады.
21.40 Х/ф "Пасьянс для двоих".

Четверг, 12 октября

УТ-1

7.00 Анонс-клип.
7.05 Мир за вчера.
7.15 Агромагазин.
7.25 Анонс-сенс.
7.45 Доброе утро, Украина.
8.45 Экспресс-информ.
9.00 "Сенсация".
10.00 Ла Тойя Джексон.
10.40 Дети Вселенной.
11.40 Карусель и капуста.
11.55 Д/ф "Посреди мира".
13.00 УТН.
13.10 Полдень.
13.55 "Гелена".
15.40 "Все — всем".
17.00 УТН.
17.10 Наше время.
17.15 "Летающий дом". 4 серия.
17.45 Танцует "Росток".
18.00 Приватизация: опыт, проблемы.
18.15 Ближе к делу.
18.45 Бар "Черный кот".
19.00 От "Перекрестка" — к успеху.
19.45 Финансовое обозрение.
20.00 УТН.
20.20 Наше время.
20.35 И только музыка.
20.45 "Сенсация".
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.45 "1 + 1". Х/ф "Робот-полицейский" /США/.
0.45 Наше время.
1.00 Экспресс-информ.
1.15 Наше время.
1.20 УТН.
1.30 "М-обсерватория".
2.00 Х/ф "Собачий банкет".

ОРТ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.10 "Тропиканка".
16.35 "Элен и ребята".
17.00 Рок-урок.
17.30 Семь дней спорта.
18.00 Новости.
18.20 "Тропиканка".
19.10 Час пик.
19.35 Киевская панорама..
20.00 Один на один.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.50 Х/ф "Несколько дней из жизни И.И.Обломова".
0.15 Новости.
0.25 Музобоз.
1.05 "Твин Пикс".

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 Программа ТВ.
9.05 Пресс-навигатор.
9.15 Окна. Новости.
9.30 "Любисток".
10.15 Выиграть может каждый.
10.45 Д/ф "Украинская архитектура Львова".
11.15 Музыкальный мир.
11.30 "Санта-Барбара".
12.20 Программа "М".
12.40 Школьный экран. И.Франко. "З вершин і низин".
13.10 "Кенди".
13.35 Д.Шостакович. Симфония N 1.
14.15 Компьютер Х.
14.50 Окна. Новости.
15.00 "Д'Артаньян и три мушкетера". 2 серия.
16.30 Джентльмен-шоу.
17.45 "Люди Крыма".
18.00 ТНК.
18.20 Программа греческой редакции.
18.50 Между прочим...
19.00 "Джинни".
19.20 Между прочим...
19.30 "Стиль жизни".
20.15 Видеотекст.
20.30 "Санта-Барбара".
21.20 Симферопольский горисполком информирует.
21.40 "Слово".
22.00 Х/ф "Только для сумасшедших".
23.45 Окна. Новости.
0.00 Х/ф "Барни Барнато". 2 серия.
1.00 СИТ.
1.15 Балет "Тщетная предосторожность". 2 действие.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.30 Муз. микс.
18.45 Телегазета.
19.00 "Корабль любви" (5 серия).
19.55 Рынок недвижимости Крыма.
20.10 Х/ф "Невестка".
21.40 Телегазета.
21.55 Муз. микс.
22.10 Х/ф "Алиса и букинист".
23.30 Джаз в Джексонвилле.

Суббота, 14 октября

УТ-1

8.30 Анонс-клип.
8.35 Гимнастика.
8.45 Мир за вчера.
9.00 Благая весть с Риком Реннером.
9.30 "Сенсация".
10.30 Украина сегодня.
11.00 Доброго вам здоровья.
11.30 Родная речь.
11.45 Стиль жизни.
12.10 Всемирное спортивное обозрение "Жиллетт".
12.45 Карусель и капуста.
13.00 Гандбол. Женщины. "Мотор" (Запорожье) — "Слован" (Братислава).
14.10 Колокола Чернобыля.
14.40 Канал "Д".
15.10 К 400-летию со дня рождения Богдана Хмельницкого.
16.40 УТН.
16.50 Наше время.
17.00 "Звезды мирового балета".
17.45 Херсонские игры-95. Передача 2.
18.05 Арт-майдан.
18.35 Реальность невозможного.
19.05 Приватизация: опыт, проблемы.
19.20 Останки.
19.50 Наше время.
20.00 УТН.
20.15 Окно в Америку.
20.45 "Возвращение Арсена Люпена". 11 серия.
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.35 Наше время.
22.45 "1 + 1". Комедия "Лучшие времена" /США/.
0.35 Гандбол. Женщины. "Спартак" /Киев/ — "БТБ Лудза" /Латвия/.
2.10 Таврийские игры. "Ногу свело".

ОРТ

8.00 Телеканал "Подъем".
10.30 С утра пораньше.
11.00 Утренняя почта.
11.35 "Смак".
11.50 Бомонд.
12.10 М/ф.
12.20 "Живопись: великие имена".
12.55 Хоккей. Чемпионат МХЛ.
15.30 Таможня..
15.50 В мире животных.
16.30 Америка с М.Таратутой.
17.00 Как-то раз.
17.10 Счастливый случай.
18.00 Киевская панорама..
18.20 Аркадий Райкин. Это было... было...
18.40 Х/ф "Очи черные".
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.50 Х/ф "Приключения королевского стрелка Шарпа". 1 серия /Великобритания/.
22.45 Брэйн ринг.
23.25 М/ф "Прощай".
23.30 Х/ф "Бешеные псы".

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 Видеотекст.
9.10 Прогноз погоды.
9.15 Окна. Новости.
9.30 Волшебное зеркало.
9.50 Будильник.
10.10 Кофе по-львовски.
10.20 "Райс-ТВ представляет".
10.50 Турвидео.
11.20 Пострелята.
11.30 "Санта-Барбара".
12.20 Д/ф "Дети".
12.45 Гора за восемь тысяч.
13.15 "Мятежный духом". Фильм 3 — "Кровь и честь". 1 серия.
14.05 Исчезающие миры.
15.00 Иван Гаврилюк. "Бывают в мире разные чудеса".
15.40 Футбол как футбол.
16.40 Парламентский весник.
17.35 Телегазета.
17.45 Встреча с прессой.
18.45 Видеотекст.
19.00 Еженедельный семейный канал.
20.05 Сангруп.
20.15 "Жемчужина Крыма" — розыгрыш лотереи.
20.30 Телеканал "Джокер"... Видеопрограмма.
21.10 Клуб "Шико". "Горячий телефон".
21.45 "Репортер".
22.05 Муз.программа.
22.30 "Семья Харт на Диком Западе". Концерт.
0.10 Программа "М".

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

09.00 Х/ф "Белые волки".
10.25 Боевые искусства мира.
18.00 "Секретная миссия" (5 серия).
18.30 Муз. микс.
18.45 Телегазета.
19.00 "Детективы на полставки" (47 серия).
20.00 "БЕСТСЕЛЛЕР".
23.00 Телегазета.
23.15 "Тропическая жара" (39 серия).
00.05 Уника-ТВ "Развлечения сегодня".

Воскресенье, 15 октября

УТ-1

8.30 Анонс-клип.
8.35 Гимнастика.
8.45 Мир за вчера.
9.00 "Возвращение Арсена Люпена". 11 серия.
10.00 В воскресенье утром.
11.00 Викторина.
11.20 Служу народу Украины.
11.50 Один из тысячи уроков.
12.20 М/ф по заявке.
13.20 Имена. Зиновий-Богдан Хмельницкий.
13.50 Концерт.
14.20 Х/ф "Спартак и десять гладиаторов" /США/.
16.00 Гости фестиваля "Веселад".
16.20 "Доктор Айболит". 5 серия.
16.30 Село и люди.
17.00 УТН.
17.10 Наше время.
17.15 Блюз нр. 3..
17.35 Все о кино.
18.05 "Свічадо".
18.35 В вечной музыке.
18.55 М/ф.
19.15 Телевидение о телевидении.
19.35 Наше время.
19.45 УТН.
20.00 Футбол. ЦСКА "Борисфен" — СК "Николаев".
20.45 "Возвращение Арсена Люпена". 12 серия.
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 Послесловие.
22.45 Наше время.
23.00 "1 + 1". Х/ф "ЧП районного масштаба".
0.40 Наше время.
0.55 УТН.
1.50 Гандбол. Мужчины. "Запорожтрансформатор" — "Филипос" /Греция/.
1.45 Музыкальная пауза.
1.05 Танцклуб Донецка приглашает.

ОРТ

8.00 Телеканал "Подъем".
10.30 Пока все дома.
11.00 Утренняя звезда.
11.45 Из первых рук.
12.00 Служу России.
12.30 Играй, гармонь.
13.00 Города России. Рязань.
13.30 Очевидное — невероятное.
14.00 "Мой друг — лошадь". 2 серия.
14.30 Смехопанорама.
15.00 Новости.
15.20 Александр Шилов. Портрет художника.
16.10 Клуб путешественников.
17.00 М/ф "Легенды острова сокровищ".
17.30 Футбольное обозрение.
18.00 Новости.
18.20 Лучано Паваротти с друзьями.
19.40 М/ф "Пумс".
19.45 Х/ф "Эйр Америка".
22.00 Воскресенье.
23.00 "Приключения королевского стрелка Шарпа". 2 серия.

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 Программа ТВ.
9.05 Страницы мирового кино.
10.55 Фитнес.
11.30 Д/ф "Захоронения Пето не было".
11.50 "Райс-ТВ представляет".
12.20 Волшебное зеркало.
12.40 Видеотекст.
13.00 Воскресная утренняя проповедь.
13.30 М/ф "Рыцари магии". 7 серия.
13.55 Х/ф "Белый слон".
15.10 На стыке эпох.
15.30 Итальянский футбол.
15.50 Телегазета.
16.00 "Колизей". Х/ф "Френч Канкана".
18.30 Видеотекст.
18.45 Своими именами.
19.00 Сангруп.
19.10 Студия "Бриз".
19.40 Телеканал "Джокер"... Муз.программа.
20.10 "Гиннесс-шоу".
20.45 "ДЖОКЕР".
23.20 "Улыбка ящерицы". 5 серия.
0.00 СИТ. Неделя столицы.
0.20 "Тихий Дон". 3 серия.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

09.00 Х/ф "Все-таки не совсем человек".
10.30 Рынок недвижимости Крыма.
10.45 ММЦ "Из глубины веков". Крах.
18.00 Мультсериал "Омер" (4 серия).
18.35 Муз. микс.
18.45 Телегазета.
19.00 "Детективы на полставки" (48 серия).
19.50 Муз. микс.
20.00 Фестиваль "Крэмми".
21.00 ММЦ "Эрмитаж". Дворцы над Невой.
21.30 "Непридуманные истории".
22.00 Телегазета.
22.15 Х/ф "За семью печатями".

НЕСПРИЯТЛИВІ ДНІ У ЖОВТНІ

8, неділя
14, субота
17, вівторок
24, вівторок
28, субота

ПРОГРАМА

ОБ'ЄДНАНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕЛЕРАДІОРЕДАКЦІЇ ДТРК «КРИМ»

Радії

Вівторок, 10 жовтня, — «Ковчег» — 9.00—9.30.

Середа, 11 жовтня, — інформаційний випуск — 19.00—19.10.

Четвер, 12 жовтня, — «Ковчег» — 9.00—9.30; інформаційний випуск — 19.00—19.10.

П'ятниця, 13 жовтня, — «Два кольори» 9.00—9.30; інформаційний випуск — 19.00—19.10.

Телебачення

Середа, 11 жовтня, — «Театральні зустрічі» — 17.00—17.30; «Рідна хата» — 17.30—18.00.

Пятница, 13 октября

УТ-1

7.00 Анонс-клип.
7.05 Мир за вчера.
7.15 Гимнастика.
7.25 Анонс-сенс.
7.45 Доброе утро, Украина.
8.45 Экспресс-информ.
9.00 "Сенсация".
10.00 Финансовое обозрение.
10.15 И только музыка.
10.35 Ближе к делу.
11.05 Х/ф "Робот-полицейский".
13.00 УТН.
13.10 "Гелена".
15.40 "Все — всем".
17.00 УТН.
17.10 Наше время.
17.15 "Доктор Айболит". 4 серия.
17.25 Выбрыки.
18.05 Мелодийные звуки лютни.
18.25 Х/ф "Девочка и крокодил".
19.30 Бар "Черный кот".
19.45 Приватизация: опыт, проблемы.
20.00 УТН.
20.15 Пятый угол.
20.45 "Сенсация".
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.45 "1 + 1". Х/ф "Человек, упавший на землю" /США/.
1.10 Экспресс-информ.
1.25 Наше время.
1.30 УТН.
1.40 Телефан.
2.10 "М-обсерватория": Отар Кунашвили.

ОРТ

6.00 Телеутро.
9.00 Новости.
9.10 "Тропиканка".
17.30 Семь дней спорта.
18.00 Новости.
18.20 "Тропиканка".
19.10 Киевская панорама..
19.35 Криминальная хроника недели..
19.55 Поле чудес.
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.45 Х/ф "Родня".
23.25 Взгляд.

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 ТНК.
9.15 Окна. Новости.
9.30 Фешн-клаб.
9.50 "Барни Барнато". 2 серия.
10.45 Автоновости.
11.05 Музыкальный мир.
11.10 Программа "М".
11.30 "Санта-Барбара".
12.20 Маски-шоу.
12.50 Гонки на выживание.
13.20 Национальная лига профессионального бокса представляет.
14.05 Танцует Татьяна Таякина.
14.25 Мелодии первой любви.
14.50 Окна. Новости.
15.00 "Д'Артаньян и три мушкетера". 3 серия.
16.10 Д/ф "Первый рисунок к "Кобзарю".
16.20 Музыкальный мир.
17.50 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.20 Минсоцзащиты информирует.
18.50 М/ф.
19.00 Парламентский час.
19.50 "Хоффнунг".
20.15 Видеотекст.
20.30 "Санта-Барбара".
21.20 "Игра стоит свеч".
22.05 Кинопрложение к программе "Хоффнунг".
22.40 Трибуна депутатских групп.
23.25 Салон "Анастасия".
23.45 Окна. Новости.
0.00 Варшавские мелодии европейского помоста.
0.30 Х/ф "Эдгар и Кристина".

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

18.00 М/ф.
18.30 Муз. микс.
18.45 Телегазета.
19.00 "Корабль любви" (5 серия).
19.55 Рынок недвижимости Крыма.
20.10 Х/ф "Невестка".
21.40 Телегазета.
21.55 Муз. микс.
22.10 Х/ф "Алиса и букинист".
23.30 Джаз в Джексонвилле.

Суббота, 14 октября

УТ-1

8.30 Анонс-клип.
8.35 Гимнастика.
8.45 Мир за вчера.
9.00 Благая весть с Риком Реннером.
9.30 "Сенсация".
10.30 Украина сегодня.
11.00 Доброго вам здоровья.
11.30 Родная речь.
11.45 Стиль жизни.
12.10 Всемирное спортивное обозрение "Жиллетт".
12.45 Карусель и капуста.
13.00 Гандбол. Женщины. "Мотор" (Запорожье) — "Слован" (Братислава).
14.10 Колокола Чернобыля.
14.40 Канал "Д".
15.10 К 400-летию со дня рождения Богдана Хмельницкого.
16.40 УТН.
16.50 Наше время.
17.00 "Звезды мирового балета".
17.45 Херсонские игры-95. Передача 2.
18.05 Арт-майдан.
18.35 Реальность невозможного.
19.05 Приватизация: опыт, проблемы.
19.20 Останки.
19.50 Наше время.
20.00 УТН.
20.15 Окно в Америку.
20.45 "Возвращение Арсена Люпена". 11 серия.
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.35 Наше время.
22.45 "1 + 1". Комедия "Лучшие времена" /США/.
0.35 Гандбол. Женщины. "Спартак" /Киев/ — "БТБ Лудза" /Латвия/.
2.10 Таврийские игры. "Ногу свело".

ОРТ

8.00 Телеканал "Подъем".
10.30 С утра пораньше.
11.00 Утренняя почта.
11.35 "Смак".
11.50 Бомонд.
12.10 М/ф.
12.20 "Живопись: великие имена".
12.55 Хоккей. Чемпионат МХЛ.
15.30 Таможня..
15.50 В мире животных.
16.30 Америка с М.Таратутой.
17.00 Как-то раз.
17.10 Счастливый случай.
18.00 Киевская панорама..
18.20 Аркадий Райкин. Это было... было...
18.40 Х/ф "Очи черные".
20.45 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Время.
21.50 Х/ф "Приключения королевского стрелка Шарпа". 1 серия /Великобритания/.
22.45 Брэйн ринг.
23.25 М/ф "Прощай".
23.30 Х/ф "Бешеные псы".

УТ-2, КРЫМ-ТВ

9.00 Видеотекст.
9.10 Прогноз погоды.
9.15 Окна. Новости.
9.30 Волшебное зеркало.
9.50 Будильник.
10.10 Кофе по-львовски.
10.20 "Райс-ТВ представляет".
10.50 Турвидео.
11.20 Пострелята.
11.30 "Санта-Барбара".
12.20 Д/ф "Дети".
12.45 Гора за восемь тысяч.
13.15 "Мятежный духом". Фильм 3 — "Кровь и честь". 1 серия.
14.05 Исчезающие миры.
15.00 Иван Гаврилюк. "Бывают в мире разные чудеса".
15.40 Футбол как футбол.
16.40 Парламентский весник.
17.35 Телегазета.
17.45 Встреча с прессой.
18.45 Видеотекст.
19.00 Еженедельный семейный канал.
20.05 Сангруп.
20.15 "Жемчужина Крыма" — розыгрыш лотереи.
20.30 Телеканал "Джокер"... Видеопрограмма.
21.10 Клуб "Шико". "Горячий телефон".
21.45 "Репортер".
22.05 Муз.программа.
22.30 "Семья Харт на Диком Западе". Концерт.
0.10 Программа "М".

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

09.00 Х/ф "Белые волки".
10.25 Боевые искусства мира.
18.00 "Секретная миссия" (5